

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Videken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felelős szerkesztő:

Dr GÁL ZOLTÁN.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Dógeniold-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.

Egyes szám ára 4 fillér.

Dr Kőrösi Kálmán programmbeszéde.

Debrecen, május 9.

Nincs szebb ragyogású glória, mint a polgárt becsületé. Nincs szebb disze a közéleti férfinak, mint a polgártársainak bizalma és szeretete. És nincs különb tisztesség annál, melyben valakit nem befolyásolva, nem előnyökért, hanem önmagáért részesít a nép.

Ezek a dekórumok öveztek körül tegnap gyönyörű együttesben a függetlenségi és 48-as párt III. kerületi kitűnő jelöltjét, dr Kőrösi Kálmánt, aki ezer igazelvű magyar ember előtt tett politikai hitvallást és fogadalmat. Hitéül vallotta az ősi 48-as programot s fogadta, hogy midhalálig hű marad ahhoz. Mikor a Kőrösi dr becsületos konfessziója elhangzott — nem kell megmosolyogni ezt a perszonifikációt — az öreg Arany-Bika falai, melyek néhány órával előbb a munkapárti jelöltnek az unalomtól támolygó, a csüggedéstől roskadozó, de a népjogok ellezésében szenvedélyesen erős beszédét hallották, rehabilitációt kaptak. Nem kellett soká várniok; pár órai szellőztetés után belengte őket a népszerűségnek, a nemzeti politikának, a függetlenségi eszméknek éltető, üde, tavasz eleji levegője.

Debrecen III. kerületének választópolgársága tegnap érdekes összehasonlítást tehetett. Délelőtt Láng Lajos mutatkozott be az előtte merőben idegen debrecenieknek, még pedig úgy, mint egy politikai kabaré konferanziéje. Aki Lángnak mérsékelten talpraesett élceit hallotta, nem találja tulzottnak ezt a kitélt. Láng Lajos végig kedélyeskedte a délelőttöt, rosszabbnál-rosszabb viccekkel traktálta hallgatóit, mikor pedig a felekezetek egyenjogúságáról szóló törvény tekintetében kérdést intéztek hozzá, a ke-

gyelmes urak göggyével intette le interpelláló polgártársát.

Ezzel szemben Kőrösi Kálmán dr, a függetlenségi jelölt programmbeszéde valahogy egészen másnemű külső és belső tünetek közt folyt le. Micsoda lelkesedés volt abban a teremben! Hogy csüggték a hallgatók a népszerű jelölt minden szaván! (Láng Lajos unalmas, monoton beszéde elől folytonosan, rajokban szökdöstek el a polgárok.) És milyen frenetikus hatás kísérte Kőrösinek becsületos, őszinte hitvallástételét! Vakságot szinlel, vagy pedig valóban vak az, aki még mindig nem akarja észrevenni, hogy a szabadelvű párti törekvéseknek örökre leüti s a jövő a függetlenségi és 48-as elveké.

Kőrösi Kálmánt puritán jelleme, nagyszabású egyénisége, nem közönséges szónoki ereje s mindenekelőtt: kitűnő közjogi képzettsége egyenesen predestinálja arra, hogy debreceni képviselő legyen. Amint-hogy minden reménységünk szerint azzá is lesz, mert a III. kerület választópolgárai tisztán látják a helyzetet, tisztán látják a képviselőjelöltek személyét, s könnyű, szerfelett könnyű választaniok. A hatalmi befolyások békóját önérzetes visszautasítással fogják lerázni a választók, s biztos a hitünk, hogy fényes diadalra viszik Kőrösi Kálmán zászlaját.

Adja a magyarok Istene, hogy így legyen!

Gyönyörű napja volt vasárnap a debreceni függetlenségi és 48-as pártnak. A III. kerület illusztris képviselőjelöltje tartotta meg délután fél 4 órai kezdettel hatalmas programmbeszédét a Bika dísztermében, melyet ezerre menő számú választópolgárság töltött meg. A hangulat mindvégig oly lelkes volt, amióra rég nem volt példa. A kerület függetlenségi polgársága minden erejét megfeszítve száll szembe a munkapárt

erőszakos kísérletezésével s minden jel arra mutat, hogy nemcsak elveszni nem hagyja, de nagy fölénnyel tartja meg ezt a kerületet is pártunknak.

A nagyszabású népgyűlésről, melyen Tüdös János dr és Bakonyi Samu dr kitűnő képviselőjelöltjeink is jelen voltak, s hatalmas beszédet mondtak, alábbi részletes tudósításunk ad számot:

A népgyűlést pontban félnégy órakor nyitotta meg Somogyi Pál pártelnök, kinek a melegségtől áthatott, bölcs ajánló szavaira riadó éljenzés zugta lelkesen a Kőrösi Kálmán nevet. A kitűnő jelöltért küldöttség ment. Mikor Kőrösi belépett a terembe, percekig tartott a lelkes, mámoros éljenzés, az emberek felugráltak székeikről, lengették kalapjaikat, tapsoltak és alig engedték szóhoz jutni a képviselőjelöltet. Kőrösi Kálmánnak az igaz hazafiságtól áthatott, szónoki mestermű-számba menő gyönyörű programmbeszédét, melyet közel másfél óran keresztül áhitattal hallgatott a polgárság, lapunk külön mellékletén közöljük. A beszéd után olyan viharos éljenzés keletkezett ismét, amióra alig volt még példa Debrecenben.

Mikor a lelkes tüntetés végre véget ért, a polgárság zajos éljenzéssel és szeretetének tüntető megnyilvánulásával a II. kerület jeles képviselőjelöltjét, dr Bakonyi Samut kívánta hallani. Bakonyi engedett a kérésnek s a fontos politikai kijelentései, utmutatásai révén országos eseményszámába menő következő beszédet mondta:

Bakonyi Samu beszéde:

Tisztelt polgártársaim! Kettős öröm fog el, midőn a III. választó kerület ezen hatalmas gyülekezetében felszólalok. Örül a lelkem, hogy kedves régi barátomat Kőrösi Kálmánt üdvözölhetem az önök jelöltjéül. Örül azért is, hogy ezt az üdvözlést, mint az országos függetlenségi és 48-as párt üdvözlését tolmácsolhatom, mint annak erre különösen is megbízott ez időszerűtint egyik alelnöke. (Lelkes éljenzés.)

Meggyőződhetek az imént arról, hogy az a küzdő tábor, amelynek központját képviselni szerencsém van, Kőrösi Kálmán személyében olyan új harcost fog nyerni, kire a soha el nem homályosítható függetlenségi törekvések megvalósításában nélkülözhetetlen szüksége van. Kell ilyen nyílt, férfias, határozott nyilatkozatot hallani a magyar választóközönségnek ma, amikor teljes és mesterségesen felidézett zürzavarral akarják a magyar

Megnyilt Fehér J. Új butor nagy áruháza

DEBRECENBEN, Hunyadi-u. 17. sz. A nagyvasuti állomás közelében.

Óriási választék- és a legolcsóbb árban vásárolhat
férfi- fiu- és gyermekruhát

Gerő Ernő

legolcsóbb férfiruha áruházában
DEBRECEN, Piac-u 41 sz.

ahol meglepő olcsón és jól lehet vásárolni izléeses kiállítású butorokat.

nép ítélőképességét elhomályosítani. (Ugy van, úgy van.)

Kell ilyen férfias, határozott nyilatkozat, hogy széttegye a hazugságnak azon szövevényét, amelyben a hatalomért küzdő párt a nemzetet meg akarja fogni. Ebből a chaosból a nyilatkozat az igazság erejével fog előtörni, hogy az álpróféták tanításait a maguk valóságában mutassa meg a magyar választó közönségnek. (Hosszantartó lelkes éljennés.)

Mit hirdetnek a kormány országjáró apostolai? Azt mondják, hogy annak a 4 esztendő kormányzatnak, amelyben a függetlenségi és 48-as párt is részt vett, az 1906-iki helyzet parancsoló követelménye folytán annak sok kára mellett egy megbecsülhetetlen hasznos tanulságot köszönhetünk. És ez szerintük az, hogy maga a függetlenségi és 48-as párt szolgáltatott bizonyosságot arról, hogy programja kivihetetlen, hogy az 1848 és 1867-es számok által jelölt politikai irányzatok közötti ellentétek ma már teljesen elenyésztek és hogy a nemzet felismerte a helyzetet és honorálja az ezt megalapító munka-párt törekvéseit s hogy így lehet megint rátérni a békés munka útjára.

Ez az első valótlanosság, amit belevesz a munkapárt a választási harcba. A függetlenségi és 48-as párt soha egyetlenegy pontjáról programjának le nem mondott. A függetlenségi párt ebben az átmeneti időben azért vállalkozott a kormányzatban való részvételre, hogy olyan választási törvényt alkothasson, amely a függetlenségi eszmék győzelmét biztosítani fogja.

Azt mondják olyan férfiak, akik verik a mellüket, hogy ők az igaz hazafiak, hogy a függetlenségi törekvésekhez való gyakorlati ragaszkodás, a rendületlen folytonos küzdelem elvesztette jogosultságát. De nem mondhatják ezt anélkül, hogy teljes kétség ne fogadná a nyilatkozat őszinteségét. Mert ha szerintük a 67-es törvényhozás megállapította a függetlenség kivívásának feltételeit, akkor azon 40 esztendő, folytonos ellenállással szemben, amely ezen állítólagos nemzeti tartalomnak megvalósítását mindig megakadályozta, éppen nekik volna nékiúozhatatlan szükségük a függetlenségi és 48-as párt szakadatlan küzdelmére, hogy ők erre hivatkozhasanak a magyar nemzeti törekvések elnyomására törekvő bécsi hatalommal szemben, hogy ime, a nemzetben kiöthatalatlan ég a teljes függetlenség iránti vágy. Hiszen ha ők erre nem támaszkodhatnak, akkor abból az anynyira hangoztatott nemzeti tartalomból soha semmi meg nem valósulhat; akkor a hatalmi és udvari törekvések telhetetlenségének nem lesz soha semmi gátja, s még a legjobb szándéku 67-es államférfiak is csak feltetlen engedelmesség árán maradhatnak kormányon.

Elenyészhetetlenül él a 400 éves elnyomásnak visszahatása, a Bocskayak, Rákócziak, Kossuthok harcainak ébresztő és tanító emléke. Nem enyészett hát el az ellentét a 48 és 67 között, nem is enyészhetett el, mert miúdenkinek akármily párt árnyalatban keresi hazája boldogságát, szüksége van ezen ellentét fennállítására és fenntartására. Békére mi is törekszünk, de a 48-as eszmék elhomályosításával nem és ezerszer nem, soha!! (Szünni nem akaró lelkes éljennés és taps.)

De hát mikor tette a 48-as párt azt, hogy mesterségesen szakította meg a békés munkálkodás fonalát? Követeltünk mi valaha egyebet, mint törvényes jogaink érvényesítését. Követeltük, mint kisebbség a törvények végrehajtását, követeltük mint többség és mikor olyan nagy hangon hirdetik a kárhözvont szót az obstrukció ellen, hát vajjon nem láttuk, hogy a hatalom minden fegyverével folyt ellenünk a bécsi érdekek konok ellentállása?

Hát igenis fogjon össze minden jó magyar és törjük le, ne a nemzeti jogok küzdelmeit, hanem a bécsi obstrukciót! (Zajos helyeslés.) A munkaképességét kell a parlamentnek helyre állítani. Mi is megvitatjuk azokat az eszközöket, amelyekkel ezt a célt el lehet érni. Ezek között első helyre tesszük a nemzet jogos ki-

vánságainak teljesítését. (Lelkes éljennés.) A házszabályrevízió része kísértéképp kelt fel ismét sirjából annak az államférfiúnak minden beszédében, aki különösen Debreczenben itt, ezen a helyen kelt ki ellenünk az ő személyéhez méltatlan szenvedélyes kirohanásokban. A házszabályrevíziót ebben a mi pártunk soha sem ellenezte. A házszabály egymagában miszerintünk sem valami érinthetetlen szentség, de palladiuma a magyar nemzet alkotmányának mindaddig, amíg nem adatik mód és alkalom arra, hogy a nemzet egész egyeteme nyilatkoztathassa ki a maga akaratát. Tessék előállni a követelt, megígért, a király által is helyeselt általános, egyenlő és titkos választói joggal. Akkor, ha biztosítva lesz, hogy a nemzetnek igaz akarata lesz képviselve a parlamentben, akkor kijelentem, hogy ez esetben az obstrukció elvesztette minden jogosultságát. Mert annak csak addig van jogosultsága, amíg a többség nem a kétségtelen nemzeti akaratot képviseli. De mihelyt ki van zárva, hogy a nemzeti akaratot meghamisíthassák, mikor minden polgár gyakorolni fogja a kötelességei folytán őt megillető jogos befolyását a törvényhozásra, akkor az obstrukció etikai alapja megszűnik, akkor a parlamenti kisebbség csakugyan kisebbség az egész nemzet akaratával szemben s a kétségtelen kisebbségnek a kétségtelen többség működését megakadályozni nem szabad. (Ugy van! ugy van!) Fz a mi felfogásunk, ez volt és ez lesz, ha e kérdés ismét szőnyegre kerül. És szőnyegre kerül, mert a függetlenségi és 48-as párt követeli, hogy álljon elő a kormány az általános és egyenlő választói joggal, a titkos szavazással és akkor ezzel együtt és elválaszthatatlanul a házszabályrevízióval fogjuk megvédelmezni az igazi többség akaratának érvényesítését. (Hosszantartó lelkes éljennés.)

Tisztelt polgártársaim! A választási hadjáratban tegnap egy érdekes mozzanat merült fel Budapesten, (Halljuk, halljuk!) az erzsébetvárosi VII. kerület egyik munkapárti jelöltjének tiszteletére rendezett vacsorán. Megjelent ott Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök is (Abcug, le vele!) és a nála már megszokott naivitás mellett is feltűnően gyermeket nyilatkozatokkal akarta eloszlatni azt a zürzavart, mely szerinte is megnyilatkozik a választási küzdelmek során. Azt mondta többek között, hogy „ugyan ki hihette volna két hónappal ezelőtt, hogy ma büszkén állhat ki minden ember, aki komolyan veszi hazája ügyét és mellét verve azt mondhatja, hogy 67-es vagyok. És ki tudja, — teszi hozzá — hogy két hónap múlva nem fogjuk-e büszkén mondhatni, hogy szabadelvűek vagyunk?” „Mi a régi ismerőst akarjuk új életre kelteni”. Valóban igazán álarcos bálok boldogját járatták az országgal. A régi ismerőst akarják az álarcos bál vendégei üdvözölni, mi pedig azt mondjuk: felesleges levetni az álarcot, ismerünk szép maszkok. (Zajos derűtség.)

A helyzet egészségtelen voltának egyik legjellemzőbb körülménye az az áthidalhatatlan ellenmondás is, amely a munkapárti apostoloknak tett kijelentéseiben megnyilatkozik a választói jogról. — A miniszterelnök urnak erre is meg van a maga magyarázata; bámulatos könnyűvérsűséggel veti oda, hogy mit fáj ugyan minékünk az ő fejük. Mintha a választói jog kérdése az ő saját belső házi ügyük, egy klubbeli eszmecserének az érdekes témája volna. Pedig a nemzet egész jövőjének a sarkpontja ez a kérdés, amit ha idejében meg nem oldunk, legyünk tisztában, hogy százszorta nagyobb veszedelmet zudítunk a nemzet jövőjére, mint ha a gunyolt, de mégis rettegett obstrukció miatt a hatalom később kapja meg az adót és ujoncokat. (Ugy van! derűtség.)

Mert a tömegek jogosan türelmetlenkednek. A 48-iki törvények az ország minden lakójának egyenlőségét biztosítják. Ez a felszabadított nép, a felszabadított jobbágy-ság állította ki a honvédeket, vivott az egész világ bámulatát kivívó titáni küzdelmet,

melyet csak két nagyhatalom egyesült erejével lehetett elnyomni. A szabadságjogok kiterjesztésében már csak azért sem lett volna szabad megállni. És mégis, ime 60 esztendőn keresztül a magyar választói jog fejlesztése egy egyetlen lépést sem haladt előre! (Ugy van! Igaz!)

Megértem hát a joggatlan milliók türelmetlenkedését. Megértem és velük együtt követelem a jogtalanság megszüntetését, mert csak ettől, a magyar nép harcra hívott erejétől várom én is a függetlenségi törekvések megvalósítását. (Viharos éljennés és taps.)

Tisztelt polgártársak! Engedjék meg nekem, hogy a függetlenségi párt álláspontját e kérdésben minden kétséget kizáró világításba helyeztem. A választói jog kérdésében elfoglalt álláspontunk nem új. Már 1872-ben a függetlenségi és 48-as párt, vagyis az akkori szélső baloldal a választási törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a párt minden tagjának aláírásával határozati javaslatot adott be, amelyben minden kétekedést eltöltő világossággal kimondta, hogy a párt az általános és egyenlő választói jogot és a titkos szavazást követeli. A függetlenségi és 48-as párt ehhez az állásponthoz mindvégig hű maradt, mert az 1901-iki választási szövegében is ezt a követelést állította fel. Nem lehet tehát kétség aziránt, hogy ebben az ügyben, mely mint mondám a nemzet jövődjének sark pontja, a függetlenségi és 48-as párt mindvégig kemény, következetes magatartást tanusított. Nem is lehet másként, mert helyesen fejtette ki *Justh Gvula* (általános zajos éljennés) ezen a helyen, hogy az általános és egyenlő választói jognak elmaradhatatlan korolláriuma a titkos szavazás, ez védelmezi meg a választói jog tartalmát, a szabad véleménynyilvánítást mindenfajta befolyás ellen egyedül hathatós biztosítékkal. Csakis így adhatja le mindenki függetlenül, aggodalom nélkül, belső lelkiismerete, igaz meggyőződése szerint szavazatát. (Általános élénk helyeslés.)

Nem szabad, de nem is lehet itt kategóriákat megkülönböztetni, Mert hiszen, helyes következtetés az, hogy az állásuk szerint függőknek mutakozó elemeknek meg kell adnunk ezt a védelmet, de a mi bonyolódott viszonyaink között ki tudja azt bizonyossággal megállapítani, hogy ki van függő helyzetben?

Vajjon csak az, aki az állam által ki nevezve tölt be egy állást, aki bankintézetek és más magánvállalatok tisztviselője? Hogy ezeket menyire függőnek tekintik, kitetszik a marosvásárhelyi esetből és a magántisztviselőknél az azt méltán követő felháborodásából. Hát azonkívül a hitelviszonyok, az iparfejlesztés és más gazdasági összeköttetésből kifolyólag hány ember van olyan helyzetben, hogy egzisztenciális függőségéből kifolyólag elég egy szelid nyomás, intő figyelmeztetés arra, hogy tartózkodjék a szavazástól, vagy meggyőződése ellen szavazzon. (Ugy van! Igaz!)

De én erősen meg vagyok arról győződve, hogy olyan kiváló judiciumu politikussal, mint amilyenek mai programmbeszédében is *Kőrösi Kálmán* tisztelt barátunk bizonyult, meg fogunk egyezni ebben a kérdésben is, hogy teljesen egy nyomon haladva küzdhesünk a függetlenségi és 48-as párt programjának minden követelményéért.

Mert tisztelt polgártársaim, ha még vannak ilyen részletekre kiterjedő nézeteltérések, ez csak azt mutatja, hogy önállóan gondolkodó fejű emberek vagyunk és nem fogunk tartozni azokhoz a megcsontosodott mamelukok hadához, mely Magyarország közjogát nem a nemzet valódi többségének akaratából, hanem csak kiváltságos osztályok érdekei szerint képviselte. (Ugy van! Le velük!)

Magyarország, tisztelt polgártársaim, 1867 óta a látszatok országa, az országban illuziókat és fikciókat látunk; elnevezzük az

Látta-e már „BUDAPEST”-et éjjel?
Ha nem látta, nézzen ottan széjjel,

Demetrovics palota, }
Uri nép jár ám oda. } Hunyady-u. 19

alkotmányos élet rendjének, holott azok éppen ellenkezőleg nálunk csak a valódi nemzet akarat elnyomásának a takarójául szolgálnak és ha ezeket az állapotokat nem tudjuk összetett erővel, a választó közönség szabad meggyőződésének minden mellékintézet elhárító erejével megszüntetni, akkor az igazi alkotmányosság ebben a hazában érvényre jutni nem fog soha. (Zajos helyeslés.)

Es mert éppen ez a célja, Khuen-Héderváry gróf megfenyegeti a nemzetet, hogy ha nem fognak többségre jutni, — ha kell, kétszer, háromszor, amennyiszer csak szükségük van rá, megsanyargatják a nemzetet a választási küzdelmek újabb meg újabb felidézésével. Debrecenben ugyan meg nem ijed senki, a debreceni választók — ha kell — mindannyiszor a függetlenségi és 48-as párt jelöltjét fogják erős összetartással, kitartó elvhűséggel győzelemre juttatni.

Eljön nem sokára a választás napja, mikor arra az önhitt, kevély fenyegetésre megadják önkö a III. kerület méltó feleletét. Legyen áldás hűségükön, amely itt is diadalra viszi a tiszta függetlenségi lobogót. Eljön Kőrösi Kálmán!

A hatalmas beszédet minduntalan megszakította az éljenzés, végeztével pedig elemmentaris tapsvihar tört ki. Ily lelkesen rég ünnepeletek követjelöltet Debrecenben.

A polgárságnak ez a lelkes hangulata folyton-folyton fokozódott. Mikor Bakonyi végzett, ezernél több ajkáról hangzott fel a lelkes kívánság:

— Halluk Tüdös Jánost! Halljuk, halljuk! Az I. kerület népszerű jelöltje készséggel engedett a választók kívánságának s a következő beszéddel felelt:

Tüdös János beszéde:

Tisztelt polgártársaim! Engedjék meg, hogy egész röviden, néhány szóval bizonyos szempontokat a figyelmükbe ajánljak.

Igen tisztelt Bakonyi Samu barátom meglehetősen leartatta előlem mindazokat a politikai akkordokat, amelyekről még ma szólni lehet.

En is arra kívántam megjegyzést tenni, amit az ország jelenlegi miniszterelnöke éppen a tegnapi napon egy politikai összejuvóval mondott, hogy ha egy választással nem fogja elérni célját, majd jön két, három vagy több választás is.

Folyó évi január hóban Khuen-Héderváry, mikor a parlamentben egyetlenegy embere sem volt és az egész országban egyetlen hiva sem akadt — ahelyett, hogy — amint kötelessége lett volna, mert azzal jött, hogy a népet akarja megkérdezni, milyen politikai kívánságai és óhajai vannak — mondom, ahelyett, hogy feloszlatta volna a képviselőházat és a választásokat elrendelte volna, törvényellenesen, a törvények kijátszásával két hónapra felfüggesztette a parlament működését.

Es így az eredetileg törvény szerint megszabott határidőt éppen a duplájára nyújtotta ki és 5 hónapi időt szerzett, hogy preszszóval, pénzzel, befolyással az ország közvéleményét saját céljaira preparálja.

Azt hiszem, tisztelt polgártársaim, hogy nem fogja célját elérni, meg vagyok győződve, hogy a Magyarország függetlensége és önállósága iránti érzelmek sokkal mélyebben gyökereznek a magyar nép szívében, semhogy bármily erővel, bármekkora hatalommal is kiirtani lehetne. (Ugy van! Lelkes éljenzés.)

Ez is mutatja, hogy a választási harc mennyire elfajult — és éppen ennek egyik színtemája az, amire hivatkozni és visszahívni kívánok. (Halljuk, halljuk!)

Debrecenben történt, hogy a munkapártnak legkimagaslóbb, leghatalmasabb alakja, ez a fanatikus, messiásnak nevezett alkalpos, gróf Tisza István (Abcug, le vele!) éppen e helyen személyes támadásokat intézett a debreceni volt képviselők ellen és tárgyi gyanúsításokkal illetve a függetlenségi és 48-as pártot. Személyes megtámadással

illetett bennünket, amikor politikai tisztességünket vonta kétségbe. Kérdezem a nagy nyilvánosság előtt, hogy mívegre tette ezt Tisza? Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy Debrecen szeretetét és bizalmát, hogy ugyanondjám, politikai fenyegetések tudják elnyerni. Es meg vagyok győződve arról, hogy amint meg fogja látni ő is, hogy mi milyen elvhűséget tanusítunk, mennyire kitartunk politikai meggyőződésünk mellett, kénytelen lesz a jövőben feltétlenül elismerni, hogy egy hatalmas, az országgyűlés háromnegyed részét magában foglaló, függetlenségi párt, egy számról nézve jelentékeny alkotmánypárt, az elenyésző csekély számú nemzetiségieket nem tekintve, Magyarország közakaratát képviselve, amikor az önálló gazdasági berendezkedést, a nagy magyar állami függetlenségnek csak egy kis láncszemét képező önálló bankot kívánta megvalósítani. Ki előbb, ki később, de mindegyik óhajította a megvalósítást. (Ugy van!)

Es mi történt? Kilenc kinos hónap telt el és ezen kilenc hónap alatt történtek azok a politikai manőverek, amelyek paktumoknak is nevezhetők és amelyeknek végső célja, hogy semmi, de semmi, egy szemernyi sem meg ne valósuljon abból, ami a nemzeti állam kiépítéséhez szükséges. Nem, még az a végsőkig mérsékelt kis törvényes jogunk sem, amit még a 67-es törvények is biztosítanak. Ilyen körülmények között, tisztelt polgártársaim! nincs az az államférfi azokban a parlamentáris államokban, melyekben a művelt Nyugat nálunknál boldogabb lakói élnek, aki vállalkozott volna, hogy azt a fényes módon kidomborodó nemzeti közakaratot letörje és Bécs által leküldetve vállalkozzék arra, hogy holnap elmondassa a nemzettel annak ellentétét, amit ma nem akart! (Gyalázat! Le velük!)

Tisztelt polgártársaim! Méltóztassanak elhinni, hogy a mai állapot végtelenül veszedelmes, mert ha egyszer, ha ma bebizonyítást nyerne, aminek nem szabad megtörténni, hogy elég egy miniszterelnököt leküldeni Bécsből hatalommal, pénzzel fölszerelve és Magyarország közvéleményét máról holnapra megváltoztathatja, akkor nemzeti önállóságunkért folytatott küzdelmünk komolyságában többé Bécsben hinni nem fogunk! (Viharos helyeslés.)

Még egy pár szót óhajtok elmondani a pártunkat ért tárgyi támadásokról! (Halljuk, halljuk!)

Tisza István (Abcug! Le vele!) azt állítja, hogy a függetlenségi párt független programjának minden pontját feladta és erre példaképpen felhossa, hogy ma már egyesgyedül az önálló bank követelése mellett tartunk ki. Azt is mondja, hogy még ez a követelés sem 48-as program, mert benne van a 67-es törvényekben. Igaz, hogy benne van a 67-es törvényekben, de az is igaz, hogy az 1848. évi március 15-én kihirdetett 12 pontban is benne van az önálló, külön jegybank követelése. Es annak az eszmének teljes megvalósítása, hogy ami a 67-es törvényekben is le van fektetve, biztosítassék és érvényre jusson, hogy Magyarország politikai és gazdasági önállósága és függetlensége megvalósuljon: a függetlenségi és 48-as párt egész programját képviseli. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Es azok a 67-esek, akik a 67-es törvényekben lefektetett nemzeti jogokat sem kívánják megvalósítani, hanem szembefordulnak azokkal, azok igenis reakcionáriusok, azok igenis maradiak, az ország érdekei ellen fanatikus gyűlölettel küzdő bécsi politikának hívei, követői, szolgálói. (Ugy van! ugy van!)

A másik vádja, hogy ne mondjam, gyanúsítása Tisza Istvánnak (Abcug! Le vele!) az, hogy a választói jog kérdésében a mi pártunk, a függetlenségi és 48-as párt, a magyar nemzet ellenségeivel fog kezelt és azokkal együtt akar megvalósítani olyan reformot, mely az ország kárára, letörésére vezet. Azt hiszem, tisztelt polgártársaim, hogy

ilyen vádra önértetes függetlenségieknek felelni sem kell. (Ugy van! Lelkes éljenzés.)

Hiszen a szabadságnak, a függetlenségnek, a népjogoknak eszméje elválaszthatatlanul össze van forrva a függetlenségi és 48-as párt programjával. Es épen csakis annak a választójogi reformnak a megvalósításával remélhetjük, hogy az a nagy erő, mely a most jogok nélkül élő népben megvan és felszabadul, köpessé fogja tenni a függetlenségi és 48-as pártot, hogy programját a maga teljességében megvalósíthassa, Magyarország teljes gazdasági és politikai önállóságát kivívthassa. (Viharos éljenzés.)

Es végül még egy megjegyzésre kívánok válaszolni. Arra, hogy a függetlenségi és 48-as párt meg akarja akasztani a magyar törvényhozás munkálkodását, semmivé tenni a parlamentet. Ez is olyan vád, amit el nem ismerünk igaznak és jogosnak. Igenis, tessék a magyar nemzet és nép jogos érdekeit és törvényes követeléseinek szolgálataiba állani és ilyen kormányzattal előállni és majd tapasztalni fogja a munkapárt és minden Héderváry és Tisza (abcug, le velük!) hogy a nép érdekében szükséges teendők és kötelességek végrehajtását a magyar törvényhozás a legnagyobb lelkesedéssel és odaadással fogja szolgálni és megvalósítani.

Hanem ahoz, hogy a parlament munkaképes legyen és a nemzet érdekében álló politikát folytathasson, ahoz kell, hogy a függetlenségi és 48-as párt többségre jusson és ezáltal politikáját érvényre juttassa. Ehez azonban szükséges, hogy a nemzetnek minden tagja zászlónk mellé álljon. Debrecennek kell a legfényesebb példát mutatni és én felhívom önöket, felkérem önöket, tisztelt polgártársaim, hogy támogassanak bennünket a függetlenségi zászló diadalra vitelében; ne engedjék, hogy a függetlenség és szabadság ősi várának egy bástyáját is elfoglalja a munkapárt, hanem diadalmasan tüzzük ki a függetlenség zászlóját mind a három bástyára. Eljen dr. Kőrösi Kálmán!

A zugó éljenzés lecsillapultával pártunknak egyik legnagyobb tudású, legfényesebb elméjű tagja, az intézőbizottsági tagnak nemrég megválasztott dr. Haendel Vilmos közjogi professzor tartott a hallgatóság előtt egy minden ízében alapos, jogászai érvekkel alábástyázott, gyönyörű beszédet, mely szószerint a következőleg hangzik:

Haendel Vilmos beszéde.

Mélyen tisztelt polgártársaim! 1848-ban, július 11-ikén, néhány nappal a történelmi nevezetességű országgyűlés megnyitása után felállott Kossuth Lajos és azzal kezdte meg híres szónoki remekművét, soha el nem felejthető gyönyörű beszédét: Uraim, a haza veszélyben van! Evvel a szóval szerénem megkezdeni beszédemet, azt a beszédet, amelyben csak egyet óhajtok lelkére kötni választó polgártársaimnak: ne felejtsek el azt, ami ebben a mondásban igazság van, mert úgy, mint 1848-ban, ma is azt mondhatjuk: Uraim, a haza veszélyben van!

Sok választás történt 1848-tól mostanáig, sokszor küzdött egymással a 48. és 67., de olyan nevezetes, olyan kritikus fordulópontot ezen harcok, mint az 1910-es évi, azt hiszem, Klió vésője nem fog, nem fog feljegyezni soha. Mert méltóztassék jól mérlegelni, hogy a kulisszák mögött mi történik itten. (Halljuk, halljuk!) Tisztelt polgártársaim! Tíz esztendő óta nem teszek egyebet, mint a magyar alkotmány tételeit tanulmányozom. Hivatásszerűleg kötelességem tudni azt, mihez van jogunk és mihez nincs jogunk. Egyebet nem teszek, mint tízesztendő óta ezt az egyetlenegy kérdést tanulmányozom. Méltóztassék tehát elhinni nekem, midőn azt mondom, hogy a veszedelmeknek oly végtelen sorozata áll előttünk, hogy nem is esik jól reá gondolni.

Esz ez a körülmény volt az, ami engem, a szürke profeszort (Szünni nem akaró lelkes éljenzés) arra indított, hogy kilépjek az

Varga és Méhész kárpitósok, diszitók, elvállalják ebédő és szalon-garnitúra készítését helyben és vidéken, ugy házaknál, mint műhelyükben a legjutányosabb árban. **Csapó-u. 28.**
Kirákatfüggöny fűtése.

inaktivitásból, hogy erőmet, bármily csekély, bármily gyenge is, a függetlenségi és 48-as pártnak, — mert ezt tartom Magyarországnak legideálisabb pártjának — rendelkezésére bocsássam. (Lelkes éljenzés.)

Tisztelt polgártársaim! Méltóztassanak megengedni, hogy egy egyéni reflexióval végezzem ezt a néhány szót. Tíz éve történt, hogy Oroszországban hosszú utat tettem. Többek között nagyszerű ősi fővárosát, Moszkvát is meglátogattam és felkerestem ősrégi koronázó kastélyát, a kremlt. Mert ennél érdekesebb történelmi nevezetességet alig lehet Oroszországban egy embernek látni. Amint teremről-teremre bolyongtam, alig jutott eszembe a sok emlék között, nem is jutott eszembe a miénk. Végre egy terem sarkában egy zászlócsoport pillantottam meg. Ez a zászlócsoport az érzelmek egész viharát keltette fel bennem, hiszen a mi 1849-es honvédszászlóink voltak! Egy csoportban körülbelül ötven zászló a terem sarkában és közepén egy üveg alatt tartott nagy arany plakett. Egy nagy emlékérem, mely azt a jelenetet domborítja ki, mikor az orosz segítség, melyet 1849-ben Ausztria kikönyörgött, egy lovas dzsidás képében az ellene sziszegve emelkedő magyar forradalmi kigyót letapoossa. Ez volt a hálának a jele, amit az akkori osztrák császár az akkori orosz cárnak küldött. Kigyó ábrázolta, tisztelt polgártársaim, a magyar nemzetet. Kigyó volt a magyar nemzet akkor, amikor 1848-ban ősi alkotmányának védelmére felkelt.

Tisztelt polgártársaim! Mélyen, a messzi távolban, a hamu alatt izzó parázként most is ég még az a gyűlölködő felfogás rólunk, ugyanaz a távolság választ el bennünket tőlük most is, mint két emberöltővel ezelőtt. (Ugy van, ugy van!)

Tisztelt polgártársaim! Ez a szimbólum lebegjen mindnyájunk előtt, mikor neki megyünk a választási harcoknak, amelyben kitartóan, tántoríthatatlanul, meggyőződésünkhöz hiven kell harcolnunk. Ily módon az a szemrehányás, amit hallunk, hogy a magyar függetlenséget ki lehet bőjtölni, várjunk, toljuk ki a határidőket a legvégéig, végre is elveszik a jobbik eszűket. Ez a veszedelmes politika, amelynek behódolni nem szabad. Komolyan meg kell mutatni, hogy történjék bármi is, áldozatra készen fogunk harcolni a függetlenségi és 48-as zászló alatt és jöjjön bárhany választás meg kell mutatni, hogy a függetlenségi és 48-as állásponttól nincs eltántorodás soha! (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés!)

Tisztelt polgártársaim! Összejövetelünk befejezésekor méltóztassék megengedni, hogy kedves jóbarátomat, aki az őszinteség nyílt erejéről ma is tanuságot tett, amikor oly kérdésekről is világosan nyilatkozott, amelyekben véleménykülönbség is van, ezt az őszinte meggyőződésű nyílt politikust, aki a parlamentben és ha úgy hozza a sor, Bécsben is bizonyos tanuságot fog tenni igaz hazafiságáról: ezt az én kedves barátomat, mint képviselőjelöltet a legmelegebben ajánlom a választópolgárok figyelmébe.

Percekig tartó éljenzés és taps kísérette ezt a beszédet is. Haendel dr. kitűnő egyénisége jelentős erőgyarapodást, sulyt és minőségbeli emelkedést adott a pártnak, s e gyarapodás kellő értékelését nem fejezhette volna ki pártunk polgársága tüntetőbb, szebb módon, mint ahogy meleg ünneplésével vasárnap kifejezte.

Az idő már túl járt a hat órán. A polgárság, melynek az illusztris férfiak egész sora adott képet pártunk hazafias törekvéseiről, hitben és lelkesedésben megerősödve hagyta el a Bika termét.

Somogyi Pál elnök formás beszédében köszönte meg a választópolgárság nagy-

számu részvételét, meleg lelkesedését, s azzal az óhajással rekesztette be a fényes sikerű népgyűlést, hogy vajha törekvéseinket siker koronázza, s a III. kerület továbbra is a legjobb kézben: a nép jogaiért, Magyarország szabadságáért küzdő 48-as és függetlenségi párt kezében maradjon!

Igy folyt le a III. választókerület ünnepi napja: előnapja a kivivandó fényes diadalnak!

Láng Lajos teheti.

Turai Farkas bátyánk felállott vasárnap délelőtt, s megkérdezte Láng Lajost, hogy mi a programja az 1848. XX. t.-c. Jogvégrehajtásáról a zsidókat illetőleg? Jogszult és becsületes volt a kérdés, hiszen Zichy János a kultuszminiszter, akit a jezsuiták neveltek. Láng Lajos kegyelmes ur azonban menten letorkolta Farkas bátyánkat, meglehetősen brúszk módon kijelentvén, hogy ma ő a legény a csárdában, mindenki más fogja be a száját.

Láng Lajos teheti. Mit neki a zsidók, mikor ő Románia államiségéről tanult be egy párhuzamot állító beszédet! Még kiközökkenne a textusból. Milyen neveletlenek is ezek a debreceniek!

Csak aztán úgy ne járjon Láng, mint ahogy ő vele jártak zsidó polgártársaink. Hogy mikor szavazni hívják őket Lángra, önérvényesen kijelentik, hogy menjen képviselőjelöltnek a kegyelmes ur — Romániába.

— május 9.

Körösi Kálmán zászlói. Sűrűn érkeznek a III. kerületi pártvezetőséghez a polgárság köréből a kérelmek Körösi zászlói után. A pártvezetőség ezután hozza a választópolgárság tudomására, hogy a zászlók készülnek és néhány napon belül kiosztásuk megkezdődik.

Szabolcska debreceni képviselőjelöltsége. A Pesti Hírlap vasárnapi száma az országos Kossuth-párttól nyert értesülése alapján azt a hírt közölte, hogy Debrecen I. választókerületében Szabolcska Mihály, a temesvári költő-pap lép fel Kossuth-párti programmal. E hírrel szemben a mi jó forrásból vett értesülésünk az, hogy a Kossuth Ferenc-párt középponti vezetősége csakugyan megkínálta a jelöltséggel, sőt kapacitálni is igyekezett annak elfogadására Szabolcskát, ki azonban a leghatározottabban kijelentette, hogy nem vállalja a jelöltséget. Ez elhatározásáról magánlevélben is értesítést adott Szabolcska a debreceni irodalmi élet egyik vezérférfijának.

Madarassy-Beck Gyula? 1. Molnár Viktor. 2. Szász Károly. 3. Wickenburg Márk gróf. 4. Bolgár Lajos. 5. Bosnyák Zoltán, 6. Dr. Papp József. 7. Madarassy-Beck Gyula báró. Ő tehát a hetedik munkapárti jelölt a II. kerületben. Ez már kemény legény: a Hitelbank atyaistene, a Rotschildok fiókája, milliók ura. Volna tehát két olyan munkapárti jelölt Debrecenben, aki többszörös milliomos. Így aztán csak tiszta lesz a választás! A kutyafáját! Hát csak hadd jöjjenek a pénzkirályok, s hadd hagyjanak itt egy-két pénzeszsákokat. Mandátumot úgy se kapnak!

Függetlenségi nagygyűlés. A hajdusoboszlói függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt felette népes nagygyűlést tartott, melyen a város intelligenciájának színe-

java megjelent. A gyűlésen felháborodással tárgyalták a Mezőfi-párt erőszakoskodásait s különösen elítélőleg nyilatkoztak a Mezőfiék kibocsátotta vörös füzetéről, a Szózat-ról, — mely ingyen patikával, adóleengedéssel s mindenféle maszlaggal akarja levenni lábáról a népet. — A gyűlésen Debrecenből dr. Bacsó Dezső párttitkár szólalt fel nagy hatással. A függetlenségi választók tömören és rendíthetetlenül várják a diadal napját.

Andrássy visszalépett. Szenzációként hatott tegnap politikai körökben, hogy Andrássy Gyula gróf a kassai jelöltségtől visszalépett. A kassai nemzeti munkapárt a pártonkívüli 67-esekkel együtt Eber Antal függetlenségi jelölttel szemben dr. Blamár Béla városi főügyészt jelölte. Eber Antal megválasztását bizonyosra veszik.

A politika vasárnapja. Vasárnap szerte az országban nagy beszédeket tartottak a politikusok. Kossuth Ferenc Esztergomban, Apponyi Besztercebányán, Bánffy Dezső báró Szegeden, Vázsonyi Vilmos Pozsonyban, Tisza István gróf Sátoraljauhelyen, Kristóffy Oroszháza és Eötvös Károly az Erzsébetvárosban fejtegette ki politikai nézeteit.

Papp Elek Kabán. Papp Elek vasárnap Kabán tartott programbeszéde példátlan fényes sikerrel. Részletesebb ismertetést a kabai programbeszédéről térszűke miatt holnapi számunkban hozunk.

Véres programbeszéd. A választási harcoknak ismét áldozatai vannak. Stojanovic György báró moravicaai képviselőjelölt Karkovecra ment programbeszédet tartani. A nép ellenségeskedéssel és zendüléssel fogadta. A zendülők közül a csendőrök kettőt agyonlöttek, kettőt súlyosan megsebesítettek.

Láng hasa nem mond le.

A lemondás politikájáról esvén szó, azt mondta Láng Lajos vasárnap, zsebébe süllyesztve kezét, s rámutatva terjedelmes hasára:

— Hát úgy nézek ki én, mint aki valamiről le tudna mondani?!

Jó vice, egyetemi tanári vice. Megszerencse, hogy a választók nem a pocakot, hanem az elveket, s az egyéniséget nézik a jelöltben. Ha így volna, akkor Láng Lajost irdatlan nagy hasa révén biztosan megválasztanák Debrecenben. — És ezzel szankciót nyerne a csodaság, hogy a munkapárt programjába bevonulnak a pocakok is. Oh idők, oh hasak!

Politikai kabaré.

Conferencier: dr. Láng Lajos.

— május 9.

Nem mindennapi szórakozásban volt részük azoknak, akik vasárnap délelőtt be-tévedtek véletlenül a Bika disztermébe. Igaz ugyan, hogy csak kevesen, nagyon kevesen tévedtek be, az is igaz, hogy e kevesek is jórészt a kirendelt hivatalnokokból és a kiváncsiak mindenütt jelenlévő csoportjából verődtek össze, azt azonban nem lehet eltagadni, hogy a kised társaság valóban jól mulatott.

A munkapárt jóelőre beharangozott a Láng Lajos programbeszédének és nagyapparátussal készült erre a kis társaság összejövetelre. De mit tesz Isten? Láng Lajos jól

„SAVOY”
nagyszálloda

BUDAPEST,
VIII., József-körut 16.

A Nemzeti Színház közvetlen közelében.

A főváros legszebb és legmodernebb szállodája. — 120 szoba és szalon. Központigőzfűtés, villanyvillágítás. Lift. Hideg és melegvíz minden szobában. Szobák 3 K-tól feljebb. Elsőrangú étterem.

Dr. Kőrösi Kálmán programmbeszéde.

Mélyen tisztelt Választó Polgárok!

El nem tagadható, sőt őszintén megvallott meghatottságot érzek most, midőn programmot adni Önök elé lépek, nemcsak azért, mert Debreczen város III. kerületbeli független polgárságának bizalmát, e bizalom fényes sugarait érzem magamon, hanem még inkább azért, mert az én bensőm, az én érzelmi világom, mint az üvegprizma a napfényt, részekre bontja e szivárványos sugarakat és ekkor ezek alkatrészeként a kitüntető bizalmuk által reám vetített dicsőségen kívül ama nagy kötelességeket is feltalálom, amelyek teljesítése akkor várna reám, ha bizalmuk engem, a polgárt érhető legszebb jutalom részesévé tenne s amelyek teljesítésére gyengeségem tudatában nem lehet minden aggodalom nélkül gondolnom.

Előre bocsátom, hogy programmom rövid lesz. Ugy tartom t. Uraim, hogy a rövid program sokat elmond, a hosszú program sokat elhallgat.

A program a jövő feladatairól való felfogás képe. De a képviselőjelöltet csak multja teheti érdemessé vagy érdemtelené a jövő feladatainak munkálására. Önök ismerik az én multamat. Követhetem s követtem is el hibákat, tévedéseket, de hazafiságomat, jóhiszeműségemet, önzetlenségemet soha senki kétségbe nem vont. Közéleti működésemért soha senkitől semmiféle elismerést vagy jutalmat sem nem kértem, sem nem kaptam. Ama rendkívüli, mert közszolgálataim értékén jóval felül álló bizalom folytán is, mely most a jelöltség díszét ruházta reám, az én helyzetemben inkább súlyos kötelességet teljesítek, mintsem jutalmat veszek el.

E városnak mindig egyik legigénytelenebb polgára voltam, képességeimhez mért szűk körben működve a közélet terén. Csupán egyszer történt, hogy nemzetünk jövőjének sors-kerekén én is mozdíthattam egyet. Engedjék meg, hogy erre nem dicsekvéssel ugyan, de mégis megengedhető polgári önérzettel rámutathassak.

A debreceni határozat.

A gondviselés úgy intézte t. polgártársak, hogy az események lefolyása közben a szabadelvű párt megsemmisülésének tragédiájában, a végső jelenetben két embernek volt jelentős szerepe: az egyik egy jelentéktelen, a helyi közélet határain túl ismeretlen individuum, egy a százezrek közül, a politikai harcoknak egy szürke közkatona: ez én voltam, a másik pedig egy nagy kaliberű államférfi, egy kvalitásában és szörnyű tévedéseiben egyaránt nagy egyéniség: ez gróf Tisza István.

Önök előtt, t. polgártársak, akik az eseményeket figyelemmel kísérték, bővebb részletezés helyett elég egyszerűen visszamutatnom arra az időre, az 1903-ik

évre, amidőn az volt a politikai helyzet, hogy az ugynevezett katonai követelésekért az egész nemzet lázban égett már, csak a szabadelvű párt állott ezekkel szemben merev, mozdulatlan falanxként. Ekkor történt, hogy egy szerencsés pillanatban, mert a közhangulat megérésének időpontjában egy hirlapi cikkel s az ennek nyomán keletkezett ugynevezett „debreczeni határozattal“ megindítottam azt az országos mozgalmat, hogy a választókerületekben mindenütt maguk a szabadelvű pártszervezetek követeljék hadseregünk részére a magyar vezényszót, a magyar szolgálati nyelvet, a magyar zászlót és jelvényeket, a magyar tiszteket és magyar biráskodást.

S a csoda megtörtént. A birnámi erdő megmozdult. De csakhamar meg is állott. Szép zöld lombjait, amelyek mint szárnyak vitték előre, lefagyasztotta az a jéghideg fuvalom, melyet a szabadelvű párt vezérévé nem sokkal ezután lett gróf Tisza Istvánnak a nemzeti követelésekkel szemben hangoztatott kicsinylő, kárhóztató, tiltó szava lehelt reá. Ekkor kezdődött a szabadelvű párt elnépszerűlenedése. Ez volt a vég kezdete. Nem segíthetett többé pozícióján az elkövetett törvénytelenések egész sorozata sem. Megbukott, kimult, elsöpörtetett. A hőtiszta lelkesedés általam megindított lavínája Tisza István által jégkéreggé fagyaszta, maga alá temette.

Ha az Önök bizalma engem a képviselői mandátumhoz juttat, akkor gróf Tisza István bizonyára rám is kiterjeszti azt a városunk volt képviselői ellen, városunk falai közt, oly szenvedélyes méltánytalansággal tett nyilatkozatát, hogy nem számíthatja őket a politikailag tisztességes ellenfelek közé, de én a követ kenyérral dobom vissza, kijelentvén, miszerint büszkeséget érzek magamban amiatt, hogy a nemzetre nézve oly áldásos esemény létrehozásában, mint a szabadelvű párt bukása volt, olyan elsőrendű államférfiúnak lehettem, habár az ellenkező példáson is munkatársa, mint gróf Tisza István. (Általános derűtség. Taps.)

Ez az, amit nem hallgathattam el közéleti ténykedésemből, t. polgártársak, mert én, ki magam legjobban érzem jelentéktelenségemet, úgy vélem, hogy ennek az egy cselekedetemnek emlékezetét megbecsülendő örökségül hagyhatom gyermekeimre.

A 48 és a 67.

Tisztelt választó Polgárok!

Áttérve tulajdonképpen programomra, csak azzal kezdhetem, hogy az én zászlómra letörölhetetlen betűkkel egy fényes név és egy dicső évszám van felírva. Mert az én programom Kossuth Lajos, az én programom 1848. Az én

programom az az önálló és független Magyarország, mely Ausztriával kapcsolatban csupán ama mértékig áll s azontul egy hajszállal sem, ameddig azt az általam is fentartani kívánt pragmatika sankció feltétlenül megköveteli. Gróf Tisza Istvánnal szemben, aki ma azt hirdeti, hogy most minden embernek 67-esnek kellene lenni — vallom és hirdetem, éppen a legközelebbi multak tapasztalatai alapján, hogy ma Magyarországon mindenkinek 48-asnak kellene lenni. (Taps.)

Ha ugyanis a közelmúlt eseményei arra tanítottak meg bennünket, hogy a 67 nemzeti tartalmáért és a 48 eléréseért folytatott küzdelemnek egy az ára: a királyi ajakról elhangzott „kimondhatatlan nyomor és szenvedés“ — akkor miért ne küzdjünk inkább a végső, a lelkünkhez nőtt, az örök eszményért: Magyarország teljes politikai és gazdasági függetlenségéért és önállóságáért.

Vallom, hirdetem és bizonyítom, hogy a 67-iki kiegyezési törvény nemzeti tartalma nemcsak eddig maradt végrehajthatatlan, de a jövőre nézve is végrehajthatatlannak bizonyult. Ugyan ki nem csalódott még — Tisza Istvánon kívül — a 67-iki törvénynek magába a törvény szövegébe is felvett amaz alapfelvetésében, hogyha Ausztria népei alkotmányhoz jutnak, a dinasztia velünk szemben századokon át éreztetett abszolutisztikus törekvéseire mérséklőleg, sőt megszüntetőleg fognak hatni? Hát nem éppen Ausztria népei — alkotmányhoz mi általunk jutott népei kényszerítik a dinasztia velünk szemben a minden magyar ember által oly mélyen fájlalt elbánásra, kivált mióta politikai akaratukat az általános választói jog alapján juttatják érvényre? (Helyeslés.)

S a helyzet kulcsa, tisztelt polgártársak, az a szomorú valóság, hogy Ausztria nem is követhet más politikát, megváltozhatlan helyzete kényszeríti rá. Nemzeti léte és gazdasági egzisztálása szorítja rá, hogy bennünket politikailag élnyomjon s ez által gazdaságilag kihasználjon. A nálunk erősebb, fejlettebb Ausztria nyomást gyakorol a dinasztiaira, a dinasztia a közös közjogi szervekre s az erőviszonyok megváltoztáig ez másképp nem is lehet. Ha pedig az erőviszonyok megváltoznának, akkor a közös közjogi kormányzat kapcsolata megszakadna, mert a magyar becsületesség nem aknázná ki azt a helyzetet, Ausztriának pedig nem lennének Khuenjei és Tiszái, nem lennének munkapárti választói, akik a gyöngébb félre kárhóztatos kapcsolatot egyedül idévezítő igeként hirdessék. Díóhéjba szorított vázlatossággal ime ez az, t. választópolgárok, amiért én azt vallom és hirdetem, hogy Magyarország teljes függetlenségét és önállóságát az erőviszonyok megváltoztával, erre irányuló folytonos tö-

rekvés mellett kivivhatjuk valamikor, de a 67-nek nemzeti tartalmát — ami abban ránk nézve egyedül volna becses — sohasem küzdhetjük ki. (Helyeslés.)

A lemondás politikája.

Tisztelt választó Polgárok!

A csüggedésnek, a lemondásnak azt a politikáját, amelyet a munkapárt irt zászalajára, Deák Ferencnek ama nemcsak bölcs, de talán minden axiómái közt legbölcsőbb mondásával próbálják indokolni előtünk, hogy „a hazáért mindent szabad kockáztatni, magát a hazát semmiért se“

Az én lelkemet is átjárja a hazafias aggodalom minden politikai elhatározásomnál, de én úgy tartom, t. uraim, hogy *a nemzet létérdekeit semmivel sem kockáztatnók oly annyira, mint a most folyó nemzeti küzdelem feladásával.* Nem ugyanazon Deák Ferenc mondja-e, hogy „az elvett jogot vissza lehet valamikor szerezni, a gyáván feladottat sohasem?“ A küzdelem feladása oly elernyedést szülne a nemzetnél, mely haladásunkban évtizedekre megállítana bennünket s ez alatt a Tisza gróf által „osztrák testvér“-nek titulált ő ellenség felgyülemlett s le nem küzdhető tulerővel nehezédnek reánk. (Ugy van!)

Teljes határozottsággal kijelentem, t. uraim, hogy a közjogi vívmányoknak azon elégtelen volta, amit a legutóbbi négy év küzdelme, részben az elkövetett hibák miatt felmutat, — engem nem tudott elcsüggeszteni. Nem négy éves, immár 400 éves küzdelem folyik itt s még folyni kell, ki tudja meddig: folyni kell mindaddig, míg jogainkat ki nem vivjük. *ennek feladása az ősöknek elárulása, az utódoknak megcsalása lenne.*

E küzdelemben minden függetlenségi polgár s a magam számára is mintaképül azt a pompéji-i katonát tekintem, akinek tetemét több ezer éves lávasírjának feladásakor ugyanabban az állásban találták meg, mint ahogy őrhelyére kiállott, mert azt a láva elől menekülő tömeg láttára sem, a végveszedelemben sem hagyta el. Én, t. polgártársak, így akarom megállani őrhelyemet akár itt, az önök polgári körében, akár az országházban, ha az önök bizalma őrhelyet ott jelöl ki számomra. (Általános tetszés és helyeslés.)

Az önálló hadsereg.

Folytatni kell a küzdelmet elsősorban a katonai követelésekért, nevezetesen az önálló magyar hadseregért s addig is, míg a 67-es alapot alkotmányos uton megváltoztathatjuk, — mert hiszen forradalmi párt nem vagyunk. — az önálló hadsereg lépcsőfokaként a magyar vezényszóért és szolgálati nyelvért, bár én az említett okokból nem hiszem, hogy az utóbbiak elérésének kedvezőbb esélyei lennének számunkra, mint magának az önálló hadseregnek. Folytatni kell a küzdelmet a nagyhatalmi törekvések kiéheztetésével. Nem tagadom, irtózatos, más nemzeteknél elő nem fordulható kényszerhelyzetnek tekintem azt, melyben a honvédelem szükséges mérvű fejlesztését megtagadnunk kell. *De a történelemből legnagyobb ellenségünknek az osztrákot tanultam megismerni.* Elsősorban hát ezt szemben kell védekeznünk, védekeznünk úgy, ahogy lehet. E védekezés-

hez politikai alapelvem egy Rákóczi Ferencnek tulajdonított versnek abban a sorában van megadva, hogy „*Ne higgy magyar a németnek!*“ Taktikai elvemet pedig az ő ellenséggel szemben a „do, ut des“ több ezer éves szálló igéje adja vissza, ami magyarul azt teszi, hogy „adsza-nesze“. Hogy még világosabban beszéljek: *létszámemelést s más költséges katonai reformokat megfelelő nemzeti ellenérték nélkül megszavazni nem tudnék soha.*

A gazdasági önállóság.

Folytatni kell a küzdelmet a gazdasági önállóságért is. A munkapártiak ezt az önállóságot nemzetünk végveszedelmének hirdetik. Tisza gróf debreceni beszéde szerint ő e végveszedelem kimutatásához a közgazdasági érvek egész tárházával szolgálnak. Én előttem azonban irányadóbb annak az előkelőbb debreceni iparosnak pár nappal előbb hallott panaszára, akiről Ausztriában is elismerik, hogy nemcsak versenyképes, de az övéknél sok tekintetben különb cikkeket tud produkálni. Ámde versenyképességét a hatalmas tőkével dolgozó osztrák ipar ideiglenes veszteség árán az előállítási költségen aluli árleengedéssel s a kereskedelmi szokáson túlterjedő hitelidőengedélyezéssel nyomja el.

Nem tudhatjuk, mi van a gróf Tisza István érveinek emlegetett tárházában, mert azt eddig 7 lakat alatt tartotta s még csak a kulcslyukon se engedett bennünket bepillantani, de ha bármit engedne is ki onnan a tárház kapuinak megnyitása, az ily gyakorlati példákat meg nem dönthetné, mert ez a felhozott eset annyi más hasonló esettel együtt hirdeti a magyar ipar elnyomottságát, ahányszor ez a mi állami üvegházban tengetett gyöngye növényünk sikertelenül igyakszik kibujni az *önálló hitelélet és önálló vámsorompó hiányában* hozzánk szabadon bejutó osztrák ipar folyondárszerű karjaiból. Éppen ezért a most napi renden forgó bankkérdéshez más nyilatkozatot nem tehetek, mint azt hogy a nemzeti bankot az önálló gazdasági berendezkedéshez az első lépésnek tekintem s hogy a *közös bank szabadalmát megszavazni nem tudnám.*

De vajjon mit szólnak iparunknak s ezáltal kereskedelmünknek is az osztrákok általi elnyomásához a helybeli kereskedelmi és iparkamara általam különben igen-igen tisztelt ama vezető férfiai, akik a kamarában nagyon helyesen, évek óta a gazdasági önállóság eléréseért küzdenek, mint olyan célért, amelytől Magyarország gazdasági felvirágzása függ, a politikai életben pedig azt az államférfit istenítve, vezetik a választási hadjáratot ellenünk, akinek alapvető dogmája, hogy a gazdasági önállóság rombadöntené Magyarországot! Nagyon szeretném tudni, — a választási kampány alatt lesz módjuk a válaszadásra — hogy mi lakozik hát a szívük kamarájában? (Tetszés, taps.)

A választói jog.

Tisztelt választó Polgárok!

Talán soká kerítettem sort a politikai küzdelmek homlokterén álló választói jog kérdésére. Pedig nemcsak hogy nem akarok előle kitérni, de a legvilágosabb nyíltsággal fogok szólni arról, hogy mit tartok a választói jog általános, egyenlő, községenkénti és titkos voltáról.

Tartózkodás nélkül jelentem ki, hogy *híve vagyok az általános választói jognak.* Nem olyan császári recipe szerint készült választói jognak ugyan, mely a nemzettest szervezetébe az általános szavati jog sok bajt orvosló gyógyszere helyett az állandó osztály és nemzetiségi gyűlöletnek mérget vinné be, de mégis olyannak, mely a *modern kor demokratikus követelményeinek teljes mértékben megfelelően.* (Általános helyeslés és taps.)

Hogy miért vagyok híve az általánosnak, meg is indokolom. Ha akár a mult tanulságainak, akár a jelenlegi helyzetnek, akár a jövő perspektívájának szempontjából nézzük, hogy hol és miben lehet feltalálni a mi rokontalan nemzetünk fennmaradásának támasztó pontját, hát ugyan hol és miben találhatjuk azt fel? Talán ahol azt legtermészetesebben keressük: a dinasztiaiban? Vagy az „osztrák testvérben?“ Vagy a soha komolyan segítségünkre nem jött idegen nemzetekben? Nem, nem itt és nem ezekben, hanem *egyedül a magyar népben. Ez a mi egyetlen erőforrásunk.* A nemzet maga sem egyéb, mint nép, állami szervezetben. *Én hát a nemzetet a néptől, vagyis önmagától féltetni nem tudom. Ha jó, ha üdvös, ha kívánatos nekünk ennek a népnek munkabíró izma, új értékeket produkáló verejtéke, országot védő bátorsága, irodalomtápláló génusza és annyi más nemzetfenntartó tulajdona, akkor ne zárjuk ki a nemzeti élet intézéséből a népek akarát sem.* (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Ámde különösen két ellenvetést halunk az ellentáborból. Azt mondják, hogy az általános választói jog veszélyeztetné a magyarságnak a nemzetiségek feletti többségét s az intelligenciának a néptömegekre s ezáltal az ország ügyeire gyakorolt befolyását.

De hát elképzelhető, feltehető-e az a függetlenségi- és 48-as pártról, éppen a függetlenségi- és 48-as pártról, Kossuth Lajos dicső elveinek örököséről, a magyar nemzet reményeinek, aspirációinak letéteményeséről, — ami Kristóffyékéről igenis feltehető — hogy a magyarság szupremáciáját, ezt az 1000 éves jogot, ezt a nemzetközi szükségét, az általános választói joggal feladja? A kerületek megfelelő földrajzi beosztásával, még inkább a Beksics-féle kultur-fok szerinti beosztással s magába a választói jogot szabályozó törvénybe felveendő óvintézkedésekkel is el lehet és el kell ezt a veszélyt hárítani s csak legyenek nyugodtan a nemzeti szupremácia feltői, ha a függetlenségi- és 48-as párt műve lesz a választói reform, e párt el is fogja ezeket a veszélyeket hárítani. Bárcsak minden vonatkozásban a függetlenségi és 48-as párt kezébe lenne letéve a magyarság sorsa, boldogulása, nem maradna akkor féltetni valója — a munkapártnak.

Ami pedig az intelligencia vezető szerepét s befolyását illeti, ezt ép oly feltétlen szükségnek ismerem el, mint a magyarság szupremáciáját, de — bocsánatot kérek — ennek törvényes garantálását lehetőnek nem tartom. Tessék az intelligenciának nemzeti irányu és népjólétre törekvő politikát folytatni, akkor mindig meg lesz a maga természetes hatásgyakorlása a népre, de ha az intelligencia a nemzeti jogokról való gyáva lemondását hirdeti, ha a felénk se néző dinasztiaival szemben csak hizelegni tud,

ha egy idegen állam betolakodó érdekeinek rejtett utakat nyit, ha a közügyeket vásárra bocsajtja s ezen a vásáron a helyi- és személyi érdekekért általános nemzeti érdekekkel fizet, ha a címekeket, a rangokat, a kitüntéseket többre becsüli, mint a nép kiérdemelt rokonszenvét és az igaz érdemek önmagában birt jutalmát, vagyis ha nem áll hivatásának magaslátán, akkor bizony nem is fog a népre befolyást gyakorolni, befolyásának megőrzését a paragrafusok éther injekciójával nem fogja tartósan elérni. S tegyük hozzá: nem is kívánatos, hogy ezt tehesse.

Abban a sajátos helyzetben vagyok, t. uraim, hogy amidőn én a választói jog általánosságát teljes őszinteséggel akarom, nem tudhatom, hogy vajjon szemben állok-e a munkapárttal. A munkapárt ugyanis olyan, a komikumig kétszínű álláspontot foglal el e kérdésben, hogy komolyan nem is lehet vele foglalkozni, inkább egy tréfás hasonlat tükörében mutatom hát be azt az ország-világ csudáját tevő kétszínűséget. (Halljuk, halljuk!)

A hírlapokból sokat olvasunk mostanában bizonyos prágai ikertestvérekről; két ikertestvér leányról, akiknek testük össze van növe, egy vérkeringésük van, s mégis, míg az egyik hajadonnak érzi magát, addig a másik egy egészséges gyermeknek adott életet. A munkapárt, mintha csak azt akarta volna, hogy Ausztriával szemben legyen meg már valamiben a paritás, ilyen prágai ikrek szerepére vállalkozott. Két részből áll: a Tiszához és a Khuenhez szító részből s ez a két rész — úgy hiszem, ez nem vitás — egy anyaméhből született, testük-lelkük össze van növe, egy a vérkeringésük is az utolsó esepig s mégis, míg a Tisza-rész szepkölnének vallja magát az általános választójog eszméjétől, addig a Khuen-rész hajlandónak mutatkozik életet adni nem ugyan egy egészséges választói reformnak, de mégis egy általános választói jognak nevezendő torzszülöttnek, amelynek aztán Kristóffy lenne a keresztapja. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

De ha nem a tréfa, hanem a komolyság szemüvegén át nézzük ezt a csuf színtéket, akkor a végét előre kitalálhatjuk abból, hogy ha — amit adjon a magyarok istene — a választásokból leverve kerülnek ki, akkor a császári recepte szerinti választói reformot próbálja Bécs az ő utjukon reánk erőszakolni, ha pedig többségre jutnának a választásokon, akkor a Tisza-fele reakciós reformmal is megelégszünk, mely a Tisza híres főrendiházi beszédének szavaival élve, legfeljebb „egypár tízezer előkelőbb ipari munkást” juttatna újabb szavazati joghoz. (Ugy van! ugy van!)

Az egyenlő választói jog kérdésével nagyon röviden óhajtok végezni. Ezért engedjék meg, hogy kifejezésteljességre törekedve egy kissé érdekesebb szóval jelentsem ki, mint amilyeneket én használni szoktam, hogy *én a pluralitástól egyszerűen — irtózom. Elvetem annak még gondolatát is, gyakorlati és elvi okokból egyaránt. Elvi okból azért, mert szegyennek tartanám a magyar nemzetre, hogy a huszadik században a törvény előtti egyenlőtlenséget iktassa be corpusjurisába, gyakorlati okból azért, mert az emberi természet érthetően úgy sem tudna sohasem megnyugodni az egyenlőtlenség kodifikálásában s így a pluralitás mindaddig, míg el nem töröltetnék,*

nemzetszaggató párt- és osztályharcok állandó forrása lenne. (Helyeslés.)

A községenkénti szavazással még rövidebben végezhetek. A választóknak milliókkal megszorodó száma mellett a választókra nézve polgári joguk könnyebb gyakorlását, a jelöltekre nézve a választások olcsóbbá tételét, a közérdekre nézve a szavazók ugyanazonosságának megállapítását csakis a községenkénti vagy ahol apróbb faluk vannak, legalább is kisebb körzetenként történő szavazással lehet elérni. *Aki tehát az általánost akarja, annak a községenkéntit is akarni kell.* (Ugy van!)

A szavazás titkossága azt a nagy és kívánatos célt szolgálja, hogy minden választó polgár befolyástól mentes valódi akaratát juttassa szavazatával érvényre.

E cél s általában a választások tisztasága érdekében a legdrágább szigorú törvényeket is indokoltnak tartom. Hiszen, hogy éppen a III-ik választó kerületből vegyek példát, nem megbotránkoztató dolog-e az, hogy a kormány valósággal utazik e kerület oly nagy számú tisztviselő-polgárainak egyedül a szavazás nyíltsága által lehetővé tett presszionálására. Én azért minden tisztviselő részére titkos szavazati jogot akarok, hiszen rájuk nézve a szavazati titkossága majdnem egyértelmű magával a szavazati joggal. (Helyeslés.)

Teljes őszinteséggel kimondom azonban, hogy a független állású, a kormányhoz függőségi viszonyban nem álló választó polgárok szavazatának titkosságát elvemmé tenni nem tudtam. Indokolom ezt azzal, hogy a választónak a maga minden jogosulatlan befolyástól mentes akaratát kell ugyan szavazatával érvényre juttatni, de nem titkos ábrándjait, hanem azon akaratát és meggyőződését, amelyért polgártársai és az egész közvélemény előtt a teljes erkölcsi felelősséget nyíltan vállalni és viselni meri. Mert *a szavazat nem az egyént, hanem a polgárt, vagyis a köznek tagját illeti meg*, aki ezért polgártársainak és a köznek nem ugyan másnemű, de a legteljesebb erkölcsi felelősséggel tartozik. Bármennyit gondolkoztam is e kérdés felett, nem tudom magamban elfojtani t. választó polgárok, azt az aggodalmat, hogy a mindenkire nézve kötelező titkos szavazás utópikus törekvésekre, osztály, felekezeti és nemzetiségi titkos ábrándok szolgálatára vezethetne s az ebből származó zürzavarért nem volna senki, aki az erkölcsi felelősséget viselje. Ha majd ez a kérdés gyakorlati megvalósítás elé kerül, a legkomolyabb megfontolás tárgyává teszem újra és újra a mindenkire kötelező titkosság melletti érveket s lehet, hogy el tudom osztalni aggodalmaimat, de most, amidőn ez aggodalmakat nem tudtam lelkemről leszakasztani, csak megalkuvás lenne részemről, ha a minden szavazóra kiterjedő titkosság elve mellé állanék, elveimet pedig alku tárgyává tenni nem szoktam. (Helyeslés.) Lehet, hogy sokan elítélnék a titkosság kérdésében elfoglalt e felfogásomért, de én erre csak Luther Márton ama szavaival felelhetek, hogy „Itt állok, másként nem tehetek, Isten engen úgy segítjen”.

Állami közigazgatás és házszabályrevízió.

Tisztelt választó Polgárok!

A kormány célja nyilvánvalóan nem egyéb, mint munkaképes parlament ke-

csegtető cégére alatt olyan többséget hozni létre, mely a magának mindent követelő s a nemzetnek adni semmit sem akaró nagyhatalmi és osztrák birodalmi törekvésekkel szemben az ellenzék által kifejthető ellenállást egyszersmindenkorra lehetetlenné tegye a parlamentben is, a törvényhatóságokban is. E célból, Khuennek és Tiszának egyes elejtett szavaiból ítélve, különösen két reformot tervez: egyik a közigazgatás államosítása, a másik a házszabályok revíziója. A közigazgatás államosításával az alkotmány védbástyáját, ezt a minden alkotmányellenes törekvésnek ellenállani tudó erősséget akarja megdönteni, melyet a mi generációnk éppen a közelmúltban tanult tapasztalatból ilyennek megismerni. A házszabályok revíziójával pedig azt a hidat akarja kiszolgáltatni a bécsi hatalomnak, amelyet ha feladtunk, azon át az osztrák törekvések könnyű szerrel bejuthatnak bármikor törvényhozásunkba. Ilyen hidnak tekintem én a házszabályokat s Bem tábornoknak a piski-híd védelménél mondott híres szavai jutnak eszembe: „*Ha a híd elveszett, Erdély is elveszett*”; mert bizony a mi helyzetünkben nem erőltetett applikáció, ha azt mondjuk, *hogy ha a házszabály elveszett, úgy a parlamenti ellenállásban végső esetre birt alkotmánybiztosíték s ezzel együtt maga az alkotmány is elveszett.* (Éljen és taps.)

Én, t. választó polgárok, *a nyugodt és korrekt parlamenti harcmódnak vagyok híve*, aki engem csak legkevésbé is ismer, ezt rólam fel is tételezi, de kijelentem, hogy *törvénytelenességgel, vagy olyan a nemzetre nézve veszélyes javaslatokkal szemben, mint aminöket most említettem, a legerősebb, a végkimerülésig folytatott ellenállásra is kész lennék.* (Helyeslés.)

Ipartörvény.

Parlamenti tárgyalás elé kerülhet s kívánatos is, hogy mielőbb oda kerüljön az iparosság régi óhajának megfelelően az ipartörvény revíziójának már kész törvényjavaslata. Részletekbe bocsátkozni nem volna most helyén való dolog, de annyit mondhatok, hogy én, aki egy rám nézve nagyon megtisztelő állásomnál fogva több mint tíz év óta befolyok az ipari önkormányzat intézésébe, *tudom, hogy mi fáj a magyar kisiparosságnak* s ha a választó polgárok bizalmából a parlament tagja leszek, úgy hiszem, tehetek is az iparosságnak némi szolgálatot. (Éljenzés.)

A vasutasok.

Ugyanezt mondhatom vasutasainkról is, akiknek nagy és tiszteletreméltó testületét a nemzeti szempontból legveszélyeztetettebb helyeken mindenkor valóságos *polgári honvédségnek* tekintettem s akikhez engem már csak a bizalmukból birt s nagyon megtisztelő állásomnál fogva is (a nagy közönség talán nem tudja azt, de tudják az én kedves vasutas barátaim) *a rokonszenvennek, a nagybecsülésnek, sőt mondhatom az együttérzésnek legerősebb kötelekei fűznek* Hogy e tekintetben nemcsak egyéni álláspontom, hanem a függetlenségi és 48-as párt álláspontját is képviselem, azt a közelmúltban pártom iniciálására hozott rájuk vonatkozó törvények is igazolják. (Általános éljenzés és taps.)

Vallástügyek.

A vallási kérdések ez idő szerint nincsenek előtérben, de talán felettünk lebegnek. Ezért ezekről is szükségesnek tartom a nyilatkozást. Én, t. polgársaim, nem a felekezeti békének vagyok híve, mert ezzel még keveset mondanék, hanem a felekezetek egymás iránti szeretetének. (Hosszas éljenzés és taps.) A felekezeti villongások gondolatával kapcsolatban mindig azonnal eszembe jut a költő mondása is: „Isten óvja nagy csapástól mi magyar hazánkat! (Tetszés.)

Lehet, hogy sokak előtt elavult eszmeként hiába hirdetem, de hirdetem, mert vallo, hogy én a vallást nem egyszerűen a történelmi múltból reánk maradt s kegyelettel körülveendő ereklyének, hanem az állami élet egyik elsőrangú tényezőjének tartom s a vallásos élet fejlesztésére irányuló törekvést a törvényhozás kiváló fontosságú feladatának, mert a törvények mindnyájunk által történő végrehajtásának legbensőbb mozgató rugója, tehát magának az állami rendnek legfőbb biztosítéka nem a törvények szigorától való félelem, hanem az az erkölcsi érzés, mely — különösen a népnél — a vallásos érzésnek a lelkek mélyéig lenyúló gyökereiből táplálkozik s olyan generáció, mely ezen erkölcsi érzés nélkül szűkölködik, én szerintem nagy nemzeti célok kiküzdésére sem vállalkozhatik. (Általános hosszas éljenzés és taps.)

Mondhatom, nekem legszivesebben végzett munkám mindenkor az, amit egyházam érdekében teljesíthetek. De minden emberben azt szeretem, ha hasonló erővel ragaszkodik vallásához és egyházához. Ezért vetem el a felekezeti türelemnek ma már anakronizmus számba menő kifejezését. Mert én más hiten levő polgártársaim vallási meggyőződését nem megtűrni, hanem megbecsülni akarom, épp úgy, mint ahogy a megbecsülést a magam hite és meggyőződése számára is megkövetelem. (Taps.)

A vallási béke előmozdításának tekintem a katolikus autonómia sürgős és akként való megvalósítását, hogy az se a katolikus egyház történelmi szervezetébe, se a magyar királynak a magyar kormány útján alkotmányosan gyakorlandó főkegyuri jogaiba ne ütközzék. (Helyeslés.)

Épp így a vallási béke előmozdításának tekintem az 1848:20. t.-c. intenzív és fokozott végrehajtását, nemcsak reánk protestánsokra nézve, akik a nemzeti ügy annyi szolgálatának halvány rekompensációjaképpen ezt igazán megérdemljük, hanem minden hazafias, a magyar nemzeti állam eszméjével szembe nem helyezkedő felekezetre nézve is, tehát — bár felesleges is említenem — az izraelita felekezetre is, mert az csakugyan elemi követelménye a méltányosságnak, hogy

az ő közterheik által is erősödő kincstár segítséget nyújtson az ő erre rászoruló szegényebb egyházaiknak is. (Ugy van.)

Irányelvek.

Sok, nagyon sok kérdés volna még, t. polgártársak, amelyekről érzem, hogy nyilatkoznom kellene önök előtt s nem is tart ettől vissza más, mint az, hogy nem szabad visszaélnem idejökkel és türelmükkel. Ezek helyett csak azt a három irányelvet jelölöm meg, amelyeket bármely politikai kérdés elbírálásánál a minden más szempont felett domináló nemzeti szemponton kívül magamra nézve mindenkor kötelezőnek ismerek.

Első a liberálizmus, ami alatt nem a szabad verseny teljesen korlátlan érvényesülését értem, mert ez végső eredményként az emberek egyenlőségére, a gyöngébbeknek az erősebbek általi elnyomására vezetne, hanem azt az igazi szabadságot, melynek a saját elfajulásának elkerülése végett belső lényegéhez tartozik a gyöngébbek védelmének igazi egyenlőségre vezető nagy elve.

Második a demokratizmus, az egyéni érték megbecsülése a jogosulatlan kiváltságokkal szemben, háttérbe szorítása a mi nemzetünknel a történelem folyamán annyi sok bajt okozott cím- és rangkórságnak, amely hibás faji tulajdonságunk növelése nemzeti érdek sosem volt, hanem mindenkor csakis osztrák érdek lehet.

Harmadik a szociális érzék, hogy Magyarország nemcsak nemzeti állam, nemcsak jogállam, nemcsak kulturállam, hanem a gazdasági erők természetes oszlopán felépült s a humanizmus nagy elve alapján berendezkedett modern állam is legyen.

Helyi ügyek.

A helyi érdekeket kell-e nekem csak említenem is? Nem vagyok e város szülőtte, de itt éltem és itt akarom átélni életemet: ennek főiskolájában végeztem tanulmányaimat. E várost hát örökbefogadó apámnak, messzehíres főiskoláját nevelő anyámnak tekintem; fejlődésük, felvirágzásuk, jövőjük szolgálatára engem a hála-érzet, sőt mondhatom úgy is, hogy a fiúi szeretet kötelez. (Éljenzés és taps.)

A pártszakadás.

Tisztelt választó Polgárok!

Ezeknek az elveknek kényszerítő erejénél fogva vagyok én a nemzeti jogokért oly megtántorithatatlan bátorsággal küzdő Justh Gyula vezérem híve s az ő vezérlete alatt a függetlenségi és 48-as pártnak tagja. Hogy e pártban szakadás állott be fent is s itt városunkban is, azt őszintén fájjalom s akár megválasztanak képviselőjüknél, akár nem, a párt-egyesülés eszméjét a párt programja alapján mindenkor minden erőmből szolgálom,

hogy közös erővel mehessünk a közös ellenfél: a munkapárt és a közös ellenség: az osztrák ellen. (Helyeslés.)

A bizalom.

Programmom bizonyára hiányos egyben-másban. De hiszen a képviselőnél talán még a programnál is fontosabb a képviselő egyénisége vagyis fontosabb az, hogy a képviselő sohasem az egyéni érdeket, hanem mindig mindenben a saját legjobb meggyőződése szerinti közérdeket szolgálja. Mert a polgárok bizalma felemeli a képviselőt, mint a léggömb a léghajót, de ha ebből a léghajóból az egyéni érdekek homoksulya ki nem vetetik, akkor az sohasem emelkedhet fel a nemzeti érdekek magas és tiszta régióiba. (Tetszés.)

Jó lélekkel és a szömegetartás biztos tudatával mondhatom önöknek, tisztelt polgártársak, hogy a közélet terén az egyéni érdekek szolgálatában sohasem fogunk találni, mert én magasabba nem vágyom, mert nekem nincs más elrendő célom, mint az, hogy ha bizalmukat elnyernem sikerül, azt a jövőben megérinteni és megtartani tudjam. (Általános tetszés és helyeslés.)

Bizalmuk már most is nagy feladatot rótt rám.

A mi Debrecenünket — a Kossuth Lajos által „szabadság őrvárosának“ nyilvánított Debrecent, mint legnagyobb magyar várost, mint nagy történelmi multtal bíró várost, bizonyos nimbusznak — dicsfénynek — ragyogása veszi körül az egész nemzet előtt: ez a nimbusz kötelezi Debrecent arra, hogy az idők végeiglen a magyar függetlenségi eszme hű letéteményese maradjon; ebből a nimbuszból akarnak most az ellenpártiak egy fénykaréjt, egy sugárkévét elhódítani maguknak, hogy eltakarják vele azt a bélyeget, amelyet — nem mondom, sőt nem is gondolom, hogy hazafiatlan, mert sokak által jóhiszeműen szolgált politikájuk, de az osztrák tulkapásokkal szemben én szerintem indokolatlan kishitűséggel meghunyászkodó politikájuk — bizony — a homlokán visel. (Ugy van, ugy van!)

Ezért akarják bevenni a III. választókerület bástyáját, mely most a függetlenségi eszmék egyik erőssége. A zászlót, mint a párt jelöltje, most én tartom kezemben a bástyafokon, tartom teljes erővel, tartom tüzes lelkesedéssel, tartom végsőkigmenő elszántsággal, tartom igaz és nagy ügynek mélyen átértett szeretetével, — de polgártársaim mellém állása nélkül mit tehetek? Kérve kérem hát az önök hazafias támogatását a bástya megvédésénél, hogy rajta továbbra is hadd lengjen, lobogjon és tündököljék a mi zászlónk, azzal a büszke felirattal, hogy éljen a szabad, független, önálló, boldog Magyarország! (Hosszantartó éljenzés és taps.)

tudta azt, amiről a munkapárt helyiérdekű apostolainak — úgy látszik — halvány sejtelmük sem volt. Láng Lajos tisztában volt azzal, hogy tiszta, szilárd meggyőződés nélkül nem lehet az elvek harcát felvenni, nem lehet az érveknek meggyőző erejével ható, tartalmas politikai beszédet mondani: hogy egy nem létező programról képtelenség programbeszédet tartani.

Igy lett aztán nekünk — kik Láng Lajos tudásának és képzettségének fegyvertárából, ha nem az ő politikáját igazoló, de legalább jóhiszeműségét bizonyító érveket vártunk — részünk abban a kellemes meglepetésben, hogy a tudós egyetemi professzor képében egy kis szürke, állandóan mosolygó arcú embert láttunk magunk előtt, aki egy igen tartalmatlan *kabaré-előadást tartott a politikának aktuális témáiról.*

De mint conferenciák is végtelenül szármalmasan rosznak bizonyult. Ugyiszólván minden átmenet nélkül szökdécselt ágról-ágra, tárgyról a másik tárgyra és mind-egyiknek befejeztével, melegen érdeklődött túrelmes hallgatóinak egészségi állapota, gyomruk állása, étkezésük ideje és vasárnap délutáni szórakozásaik mibenléte iránt. Elmesélte többek között Magyarország legújabb korának történelmét, erről áttért Románia virágzó állattenyésztésére, majd a többi Balkán államok elmaradott állapotára, innen a szólásszabadságra, erről pedig — nem tudjuk miféle gondolatársulás folytán — a közös bankra és közös vámterületre.

Elfújta a régi nótát a bank és vámközösség dicséreteiről, az önálló banknak nemzetrontó voltáról és aztán — szinpadi pózba vágva jómagát — a csekély számú hallgatóság hangos derültsége között bal öklét az osztrák „testvér“ felé rázva kijelentette, hogy igen ám, megcsináljuk mi is az önálló nemzeti bankot, csak ne tudjunk megegyezni veletek!

Egy olcsó szellemességet különben többre becsül Láng Lajos minden konzekvenciánál. Beszéde egész folyamán meggyőződhettünk arról. Szerencsétlenül megválasztott elmésségeivel mindig önmaga ütötte agyon saját fejtegetéseit. A jelen voltak be sem várták a „programbeszéd“ végét. Elszéledtek, nem ok nélkül tartván attól, hogy Láng Lajos dr kifogyva minden témájából, kedves nejük öngyászata és a gyerekek hogyléte iránt is érdeklődni talál.

SZINHÁZ.

* **Felhő Rózi.** Vasárnap délután Lehar diadalmas operettjében, Luxemburg grófnak ragyogtatta Felhő Rózi művészi játékát, este pedig Fall Leó csodaszép zenéjű Dollárkirálynéjának Daisy szerepében bucsuzott a debreceni közönségtől. Régi feledhetetlen estéknek kellemes emlékét nyitotta fel e rövid három napi vendégszerelésével.

* **Kemény Lajos bucsuja.** Tegnap este Rostand „Sasfiók“-ja ment a színházban, amelyben Kemény Lajost Metternich szerepében annyira csodáltuk. A művész ebben a szerepben bucsuzott el a debreceni publikumtól, amelynek ő mindig kedves művésze volt. Őszatlan elismerésben és általános tetszésben volt része az este is Kemény Lajosnak, aki a hatalmas szerepet művészetének és tudásának párosításával ügyesen, nagy hatással játszotta meg. Sajnáljuk Kemény Lajos távozását, aki egész ittléte alatt közönségünknek állandóan kedvelt művésze volt.

* **A színésziskola fővizsgája.** A színésziskola vizsgálati előadása csütörtök délután 3 órakor lesz a városi színházban. Az

érdeklődés olyannyira általános, hogy ehhez hasonló még nem volt tapasztalható az előbbeni vizsgáknál. A város vezetőférfiai közül is többen megígérték megjelenésüket, ami különben érthető és kívánatos is, — miután itt a két éves tanfolyam végeredményének illetékes birálatáról van szó. De van is ám izgalom a művészjelöltek soraiban. Mindenütt csak erről beszélnek. Mindenikük érzi a fővizsga fontosságát. Egyik-másikuk még éjjel is a vizsgaelőadás szereposztásával tipegődik. S a humor fénye bevilágít a sötét éjszakába. Mert a vetélkedő növendékek abban hasonlítanak egymáshoz, hogy mindenikük virágözön és tapsviharról álmodik.

* **Heti műsor.** A színház e heti műsora a következő: Kedden: Édes teher. Szerdán: Heidelbergi diákélet. Csütörtökön: délután 3 órakor: a Színésziskola fővizsgája. I. Egy kis vihar, vigjáték II. Virágfakadás, vigjáték. III. Nebántsvirág, operett. Este: Igloi diákok. Pénteken: Vájlunk el, Hahnel Aranka bucsuja a szinpadtól. Szombaton: Folt, amely tisztit, Szilas Gizella fellépte.

Legpontosabb zsebórákat, ékszerket jótállással

legolcsóbban

legolcsóbban

Halász Nándor

órás és ékszerész irodában vásárolhatunk
Piac-utcai barak.

PANAMA

gyermek- és férfi

SZALMAKALAP-ujdonságok

a legolcsóbbtól a legfinomabbig kapható

Lengyel Samunál

Piac-utca 43.

Értesítés.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy

„Kegyelet“ temetkezési intézetem

már Kossuth-utca 19. szám alatt van, a színházzal éppen szemben. Egyszerű és díszes temetéseket nagyon olcsó árért vállalom. Óriási raktárt tartok művirág és érc-koszorúkból és érckoporsókból, melyeket **gyári áron** számítok.

Főelvem: tisztelt vevőimet legolcsóbban és jól kiszolgálni. Szíves pártfogásukat kérve vagyok kiváló tisztelettel

Surka Jánosné
KEGYELET temetkezési intézete

Kossuth-u. 19. (a színházzal éppen szemben)
a „Kékre festett kirakat“ mellett.

10 magyar és 120 pörkölt.

Százhusz adag párolgó, piros pörkölt várt a jószerencsére vasárnap este négy külvárosi kurtakorcsmában. Lángék terítették fel négy hosszú asztalt, 30-30 terítéssel. Jelentkezett pedig a 120 adag illatos pörköltre 10, mondd tíz ember: Szőke Sándorral, meg Szentkúti Arpáddal az élükön.

A gazdátlanul maradt pörköltök szegyenükben pirultak, pirultak, éjfélig pirultak. Éjfél után aztán a nagy részvétlenség miatt szomorúan kihültek.

Gasparik Ádám

műórás és ékszerész?

DEBRECZEN, Hunyadi (Várad-utca) 12. szám.

Ajánlom a mai kor igényeinek megfelelő, ujonnan be-rendezett

órás és ékszer üzletemet

valamint precíz

órajavitó műhelyemet

Raktáron tartom a legfinomabb és legpontosabb szabályozott órákat, u. m.: valodi schweici zsebórákat, arany, ezüst, nickel és acél, tokban, a legszebb kivitelben. Továbbá fali, inga, iroda, ebédlő, hálószoba, konyha és más különféle fali, asztali és ébresztő órákat.

Órák és órajavítások jótállással.

Fali és asztali antik órák. Olcsó és szép ékszerek a legszebb kivitelben.

Pontos kiszolgálás.

Értesítés.

Értesítjük a III. kerület függetlenségi és 48-as érzelmű választópolgárait, hogy

Dr KÖRÖSI KÁLMÁN
PÁRTIRODAJA
BATTHYÁNY-UTCA 3. SZ.

alatt (Hegyi-ház) van és hogy az irodában máától kezdve a választópolgároknak mindennemű értesítést szívesen ad a kerületi pártvezetőség.

UJDONSÁGOK.

— A király kihallgatást ad. A király Budapesten 13-án, pénteken, azontul minden hétfőn és csütörtökön általános kihallgatást ad, melyekre a kabinetirodában lehet előjegyezni mindennap 9 és 1 óra közt.

— Nyugalmozott pénzügyigazgató. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy Eötvös Pál nyiregyházi helyettes pénzügyigazgatót sok évi buzgó szolgálata elismerése mellett a pénzügyminiszter nyugalomba helyezte.

— **Wolff János magyar nemes-sége.** A hivatalos lap vasárnapi száma jelenti, hogy a király a személye körüli miniszter előterjesztésére Wolff János debreceni 39-ik gyalogezredbeli őrnagynak, a hadkiegészítő kerület parancsnokának és törvényes utódainak „hegyközsentimrei“ előnévvel a magyar nemes-séget adományozta. Wolff János kiválóan képzett, szigorú felelősséggel bíró, de igazságszerető s példászerű katona, akit méltán ért a királyi kegy sugara.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A földművelésügyi miniszter a „Nádudvari Hortobágy jobbparti belvízelcsapoló társulat“ alapszabályait jóváhagyta.

— **Építkezik a helyivasut.** A helyivasut részvénytársaság a villamos vasut

építése körül már megtette az első intézkedést. Területet kér a várostól az ispotálytelepen, ahol az építkezéshez szükséges anyagokat lerakhassa. A tanács legközelebbi ülésén tárgyalja a kérelmet.

— **A Homokkert postája.** A homokkerti lakosoknak a posta iránti óhaja, most már csaknem bizonyos, hogy teljesülni fog. Tegnap tárgyalta a városi tanács a nagyváradi postaigazgatóság átiratát, mely véleményét kér a homokkerti posta ügyében. A tanács a posta ügyében a lehető legjobb véleményt adta.

— **Hajdu megye közigazgatása.** Hajdu vármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt ülést tartott, amelyen a múlt óról szóló jelentéseket vették tudomásul. A múlt óról szóló statisztikai adatokat helyszűke miatt nem közölhetjük.

— **Állatkiállítás Debrecenben.** A debreceni gazdasági egyesület június 19-én Debrecenben állatkiállítást rendez. Az egyesület kérvényt intézett a városhoz, amelyben 450 korona segélyt kér a jutalmazandó állatok díjazására. A tanács esütörtöki ülésén fog határozni.

— **Selyemtenyésztési szakoktatás.** Bezerédj Pál országos selyemtenyésztési felügyelő ma értesítette a városi tanácsot, hogy Debrecenbe Nagy Ilona szaktanitónőt küldte ki a selyemtenyésztés oktatására. A tanitónő pár nap múlva megérkezik s a selyemtenyésztőket fel fogja keresni s azokat szakszerű utasításokkal látja el.

— **Eröss püspök a Homokkertben.** Eröss Lajos püspök nejevel, Mürk Endre egyházkerületi ügyész kíséretében vasárnap meglátogatta a homokkerti híveket. Az imaház udvarán nagyszámban összesereglett hívek hatalmas éljenzéssel fogadták. Deák Ferenc birtokossági elnök üdvözölte a főpapot és annak a sérelemnek orvoslására kérte, melyet a presbiterium okozott az új református templom helyének helytelen kijelölése által. Eröss püspök válaszában kijelentette, hogy szerinte a Homokkertben is kellene templomot építeni. A imaházban a püspök gyönyörű imát és magas szárnyalású beszédet tartott. Istentisztelet után a református olvasó egyület látogatta meg a püspök és a látottak fölött teljes meglepedését fejezte ki.

— **A választók figyelmébe.** A választópolgárság figyelmét felhívtuk volt lapunk egyik múlt heti számában arra, hogy a jövő évi választói névjegyzéket, amely a városházán közzemlére van kitéve, megtekinteni el ne mulasszák. És hogyha a jegyzékből kimaradtak, felszólamlásaikat tegyék meg. Most amidőn ismét felhívjuk a polgárság figyelmét erre a dologra, hangoztatjuk, hogy a felszólalások május 15-ig, az ezekre tett észrevételek pedig május 25-ig fogadhatók el.

— **Váczy János ünneplése.** A pénzügyi tisztviselők kuglizójában meleg szeretettel ünnepelték vasárnap este Váczy János bátyánkat, városunk egyik legtekintélyesebb polgárát, abból az alkalomból, hogy vasárnap lépett be életének 81-ik esztendejébe. A kuglizó összes tagjai egy-egy szál virágot nyújtottak át az ünnepeltnek, akihez hosszabb ünnepi beszédet Oláh Imre anyakönyvvezető

intézett. Az ünneplő társaság az éjfél órákig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— **Tégladomány a Teréziánumnak.** A város a Varga-utcai újjáépítendő Teréziánum számára 350 ezer téglát és 50 ezer cserepet adományozott. Az erről szóló közgyűlési határozatot ma hagyta jóvá a belügyminiszter.

— **Földadó-ügyek.** A földadó-bizottság tegnap délelőtt kilenc órakor ülést tartott a városházán. Folyó ügyeket tárgyaltak. Az ülést ma folytatják.

— **A kisvonaat kereke alatt.** Tegnap reggel borzalmas módon akart véget vetni fiatal életének, Bőszörményi Erzsébet 17 éves munkásleány. Édes anyjával lakott Zápolya-utca 17. sz. alatt és Balogh Imréné könyvtövezésében volt alkalmazva. Tegnap reggel a fiatal lány édesanyjával munkába igyekezett. Utközben édesanyja valami miatt megszidta, s ezzel az érzékeny szívű lányt annyira megbántotta, hogy az épen mellettük robogó kisvonaat elé vetette magát. A kerekek mindkét lábát összetörték, fején is súlyos sebeket kapott. Mintegy 20 percig feküdt a kerekek alatt, míg a gépet kiemelni, s az összetört lányt alóla kihuzni sikerült. Az első segéllyel a közelben lakó dr. Hutiray orvos látta el. A kórházba vitték és ott ápolják, de még nem tért magához. Állapota reménytelen.

— **A budapesti tőzsde esti zárlata.** Buzakinál mérsékelt, vételkedv csekély. Szilárd iránnyal mellett 10,000 mtermázsa került forgalomba 15—20 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek közül rozs 5 fillérrel drágább, a többi gabonanemek nyugodtak. A gabonaárak a következők: Buza májusra 11 72—00, októberre 10.44—00. Rozs októberre 8.15—00. Tengeri májusra 5.72—00. Zab októberre 6.50—00, októberre 0—00—00. Repce augusztusra 13.25—00.

— **Az Arany-Bika Mulatóban esténként nagy, előkelő publikum gyönyörködik a változatos, gazdag műsorban.** A legkedvezőbb számok közé sorozható Ujvári Károly kupléi, Gőzon Stefi kabaretdalai, Sisters Mignon angol tánc és King und Cooke kacagató produkciói. Az Ágy című kitűnő életkép még ma előadásra kerül.

— **Kitűnő lövő vadászfegyverek olcsó árban eladók. Cim a kiadóban.**

— **Legszebb bőr- és szövött keztük Schön Sándornál Piac-utca 12.**

— **Elismert legjobb fényképek és minden egyéb, a fényképészet és festészet terén létező termékek Vámoser Odön műtermében, Egyház-tér 3. szám alatt, a nagytemplom mellett rendelhetők.** Családi-, valamint alkalmi csoport- vagy bármily másnemű felvételek, kívánságra bárhol a műtermen kívül, eszközöltetnek. A cég levelező-lap különlegessége re olvasóink szíves figyelmét felhívjuk.

— **Saját gyártmányú cipő üzletet Hatvan-utca 3. szám alá helyeztem. Fischer Menyhért.**

— **Legújabb divatu férfi ruhák készülnék Szabó László férfi szabó üzletében (Széchenyi-u. 1.)**

— **Szintartó zefirek, kartonok, batistok, ruhavásznak. Szines és fehér kész nappali férfingek, kézelők, gallérok. Turista- és hálóingek. Női batist fehérneműk, legnagyobb és legszebb választékban Kardos Lászlónál Kossuth-utca 9. sz.**

— **Valódi angol zephir ing újdonságok Aszmann Ferencnél, Piac-utca 27.**

— **Választási tollakat és jelvényeket legszebb kivitelben és legolcsóbban készít Dávidházy Kálmán könyvtövezés.**

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnek, vörhenynek és hurutos bántalmaknál kitűnő hatása.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkezelőhelyeken és gyógyszerüzletekben.

SCHULTES ÁGOST

Kisvárd, Lippósi Salvator-forrás, Kármány, Budapest, Kútvány, S.

TÁVIRATOK.

A király utazik.

Bécs, május 9. Az udvar köréből kiszivárgott hírek szerint a király a hó végén Boszniába utazik s ott pár napot fog tölteni. A királyt az összes közös miniszterek, valamint a magyar és az osztrák miniszterelnökök elkísérik útjára.

Edvárd király temetése.

London, május 9. Edvárd királyt május 20-án temetik el ünnepélyes gyászompával. A temetésen Vilmos német császár, a portugál és görög királyok, az özvegy cárné és Ferenc Ferdinánd magyar trónörökös is részt vesznek.

Június 1—10 a választások napjai.

Budapest, május 9. A hivatalos lap holnapi száma közli a királyi kéziratot, amely a képviselőházat június 21-re hívja össze s azt a belügyminiszteri rendeletet, amely a választások megtartását június elsejétől tizedikéig terjedő napokat rendeli. A rendelet részletezi azokat az intézkedéseket, melyekkel a miniszter a rendőrséget s a csendőrséget ellátja azért, hogy a választókalkotmányos jogaikat „szabadon gyakorolhassák“.

Sulyos karpárba.

Lőcse, május 9. Itt ma sulyos feltételek mellett karpárba vitt Steiner Szilárd erzsébetvárosi tanár és dr. Benkő István árvaszéki jegyző. Mindketten sulyosan megsebesültek. A párbajra, melyet nehéz lovassági kardokkal vívtak, Benkőnek elvált felesége adott okot, aki Steinernek unokatestvére és jelenlegi menyasszonya.

A tanítók és papok menetjegye.

Budapest, május 9. Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter a mai napon kelt rendeletében megengedte, hogy a felekezeti tanítók és papok feláru vasúti menetjeggyel utazhassanak.

Óvakodjunk a molyoktól!

Olcsón vásárolhat

az, ki most ideiglenes helyiséget felkeresi. A legújabb napernyők, blousok, gyermekruhák, keztyűk és harisnyák a legolcsóbb árban kaphatók:

Közhasznú intézmény VÉGH GYULA szücsmeister molykár ellen védő, biztosító és raktározó intézete

FŐ-UTCA 42. SZ., az udvarban.

Férfi és női-, városi bundák, uti bundák, szőnyegek, gallérok, karmantyuk MEGÓVÁST bevésett szigorú, szolid árak mellett eszközli.

Tisztelettel:

Végh Gyula.

Zavaczký Leónál, Debrecen a „BIKA“-val szemben.

OLCSÓ IRÓGÉPEK I

Minden rendszerűek, kitűnő állapotban, jótállással adatnak el.

„MERCUR“

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat cégénél. Speciális javító műhely!

ADLER

elsőrangú gyártmány, teljesen látható írásu és legnagyobb átütő képességű

IRÓGÉP

kizárólagos képviselő: Debreczen és Hajdumegyére.

Kellékek

valamennyi rendszerű író- és sokszorosító gépekhez!

COPYING OFFYCE! gépiró, másoló és sokszorosító iroda. Telefon 5-40.

Debreczen Arany János-u. 2. Bejárat a II-ik kapun.

MOLL-FELE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós győhátása a legmakacsabb gyomor- és altest-bántalmak, gyomorhív, rögzített székrekedés, májbántalom, vértelülés, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FELE SÓS-BORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sóborszesz nevezetesen, mint fájdalom-össillapító bedörzsölés szer kőszvény, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű.

Egy önozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőrgyökeres gondozására és ápolására úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fill. Öt darabé 1 kor. 80 fill. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjeggyel van ellátva.

Fő-szétküldés:

MOLL A. gyógyszerész,

os. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9 Vidéki megrendelések naponta pósta-utánvét mellett teljesítenek. A raktárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

VITA forrás
Sóskút Vasmegeye

ALKALIKUS NATRON-LITHON GYÓGYVIZ. Orvosiilag ajánlva: húgsavas diathésis, kőszvény, cukorbetegség, gyomor. vese és húgyhólyagbántalmaknál stb.

Mint üdítő és borviz páratlan.

Bővebb felvilágosítással szolgál

„CONSUM“ kereskedelmi részvénytársaság Budapest, VI. Terézkiút 4. Telefon 10-13.

Főraktár Édeskuty L. úrnál Bpest, Erzsébet-tér 8. sz

Molnár Ferencz

Zádor Lajos utóda női divattermében

A nyári idény ujdonságai, nyers selymek japán chantungok, francia foulard és pongók, delaineek, battistok, angol vásznak, maderia himzések

selyem és lüszter női felöltők, blousok dus választékban megérkeztek.

„SZOBRÁNC“

gyógyfürdő Ungmegyében.

Glaubersós, hideg, kénes, sós viz. Gyomor és máj-betegek magyar Karlsbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 15-ig. Előidény május 15-től június 1-ig. Utóidény szeptember 1-től 15-ig 30 százalék árengedménnyel a lakásoknál.

Ez a maga nemében páratlan gyógyviz, mint ivógyógyászok biztos segélyt nyújt gyomor és bélbajoknál s alhasi pangásoknál, makacs székrekedésnél enyhén, oldólag hat, májbajoknál, epehomok és epoköveké oldólag hat. Vértódulásoknál, szédüléseknél, hűdéseknél, gutaütési rohamoknál vérelvonólag, felszívólag hat csuzos és kőszvényes bántalmaknál e kör okozta erjedési termékekre, elrakódásokra az izületekben, azok oldására, kiküszöbölésére hat. Kövérség, szívelhajasodás ellen, cukorbetegségeknek, vesebajoknak úgy a cukor, mint a fehérjékiválasztást gyorsan és kedvezően befolyásolja. Mint fürdő, különféle izzadmányokat, daganatokat, izületi és csontbántalmakat, csontszut kedvezően oszlatja. Görvélykóros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh közötti izzadmányok, hashártya izzadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönbözőbb makacs idült bőrbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat. Vasúti állomás az Alföldről és Pest felől jöveknék Ungvár, a felvidék és illetve Kassa felől jöveknék Nagymihály, honnan kényelmes berkocsin 1 és fél óra alatt elérhető.

A víz otthon is sikerrel használható. Ára egy nagy láda 40 üveggel 20 korona, kis láda 20 üveggel 11 korona. A víz a vasuton szállítási kedvezményben részesül.

Megrendelések és tudakozódások: „Szobráncz gyógyfürdő igazgatóságának, Szobráncz gyógyfürdő“ címzendők Posta- és távirdaállomás helyben. A fürdő igazgató-orvosa: Russay Gábor Lajos dr.

A fürdő igazgatósága.

Szép a szeplő

azt nem állíthatja senki! — Távolítsuk el tehát azt a gyors hatású

„HALIFLOR szeplő-krém“-mel

Doboza Számos elismerés. Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszer üzletekben. — Készíti Haliflor Comp. Doberan, London és Páris.

Főraktár Magyarország részére: Lányi és Draut drogéria Budapest IV., Koronaherceg-u. 10. sz.

1.50 korona

Serravallo

KINA-BORA VASSAL.

A bécsi 1906. évi egészségügyi kiállításon államdíjat és aranyérmeket nyert.

Erősítő szer gyöngéledők, vérszegények lábadozók részére. Étvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer. — Kiválóan jóízű. Több, mint 6000 orvosi elismerő nyilatkozat.

J. Serravallo,

csász. és kir. udvari szállító

TRIEST-BARCOLA.

Kapható a gyógyszerárakban fél lit. ü. 2 kor. 60 fill., 1 lit. ü. 4 kor. 80 fill.

Kovács Gyula és Társa

női divattermeiben

Debrecen, Fő-tér 55.,

Hungária mellett.

- I. A legnagyobb választék: Lüszter, vászon Selyem Porköpenyekben.
- II. Angol divatszövet és egyszínű Posztó felöltőkben.
- III. Remek választék vászon, himzett batist és Etamine Costümökben.
- IV. Selyem csipke, Madeira, batist és zephir Blousokban.
- V. Dus választék: Pongyolákban, aljakban, Jouponok és leányka ruhákban.

Mіндеzen és még számos divatolkkok a legolcsóbb, szabott árak mellett.

!! Ujdonság !!

Valódi édes, nemes esemege rózsapaprika, kilója 3 kor. — fillér.

Valódi felédes rózsapaprika, kilója 2-80 K

Gulyás (jubász) paprika kilója 2— K

Legfinomabb szegedi tojásos tarhonya, apró vagy nagy szemű, kilója 1-10 K

Szegedi prima szalámi 4 korona 30 fillér.

Árúim vegytisztaságáért szavatolok.

Táborszky A.

paprikakereskedő

SZEGED.

Kereskedőknek engedmény.

HIRDETÉSEK

fölvétnek a kiadóhivatalban, gr. Dégenfeld-tér 2. szám alatt.

Valódi brünni szövetek

az 1910. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3-10 m. hosszú	1 szelvény 7 korona
	1 szelvény 10 korona
elegendő teljes férfiruhához)	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
(kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
ára csak	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20 koronáért éppugy felöltő-szöveteket, turista-lodent, selyemkamgarnt gyári áron küld a mindentl ismert, megbízható és szolid posztógyári raktár

Siegel Imhof, Brünn. 11.

Minták ingyen és bérmentve.

Nagy előnyre szolgál mindenkinek, ha szövet-szükségletét directe a gyártáshelyén Siegel-Imhof cégnél rendeli. Oriási forgalma miatt állandóan a legnagyobb választék a legújabb szövetekből. Szabott, legolcsóbb árak! Bármily kis megrendelés teljesítése szigoruan mintahü és 176 figyelmes.

PRÓ HIRDETÉSEK. ▶▶
10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér; a legkisebb hirdetés 40 fillér. ▶▶

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik: „Türelmetlen“.

Olvasható írású leányka naponta két órai jól honorált mellékfoglalkozást nyerhet. Levelet a kiadóból „7. számú hordár“ továbbít.

KOVÁCS BENIÁMINNÉ kerületi munkásbiztosító pénztári szülész nő lakását **Eötvös-utca 37.** szám alá helyezte át.

Ajánlat.

A legjobb ízű aromás pörkölt kávé Fél-egyháznál kapható. Villanyüzemű kávépörkölt a kirakatban Piac-és Miklós-utca sarok.

Montirozás, szmirna nyírás, valamint bármilyen mű kézimunkák jutányos árban készíttetnek Csonka-u. 4. szám alatt.

Telegdy Sóstó-fürdő — mely rheumás bántalmak ellen kiváló gyógyhatással bír, — megnyit.

Villanycsengők bevezetése, évi jókarban tartása legjutányosabban Molnár Testvérek-nél, Egyház-tér 3.

Legdivatosabb blousok, alsósoknyák, női- és gyermekkötevények a legolcsóbban beszerezhetők **MARTON GYULA** divatüzletében Piac-u. 9.

Legjobb órák és legszebb ékszerek jótállással nagyválaszték és szolid árban **KURIÁN GYULA** elősmert jóhírnevű órás és ékszerésznél Piac-u. 42. Órajavitások pontosan és jótállással készülnek.

Eladás.

Olosó eladásért, három évi bortermés Diószegről hazahozatott. Hatvan-utca 4.

Jó karban levő férfi íróasztal, könyvszekrény és két arany keretes Othello-kép helyszüke miatt jutányos árban eladó. Megtekinthető Darabos-u. 5. emelet.

Kereslet.

A szilágyságban egy ember kiszolgálónak jó fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban.

Tanuló fiú és leány **MÁRKUS MIKSA** I-ső debreceni sapkagyárába fizetéssel felvétetik.

Molnár Lajos

zöllőbirtokos Nagyváradi.

Ajánlja szőlőhegyi pincéjéből saját termésű nagyváradi

borait

100 literen felüli mennyiségben a vevő hordójában, esetleg kölesön hordóban

1908. évi fehér peccsenyebor, hekt. K 42.—

1908. évi piros, ürmös, hekt. K 50.—

1906/8. évi remek vörös Carbinet

gyógybor hektója . . . K 85.—

Ugyanott érmelléki 1908-as asztali fehér bor 500 literen felül hektoliterenként 34 kor.

Mindenféle szőnyegek.

Agy- és asztalterlők, Flanell takarók, Fügönyök, Divántakarók, Viaszos vászon

!! LINOLEUM !!

óriási raktára

Donogán és Somossy
DEBRECZEN,
Kistemplombazár,

Napernyő ujdonságok

a szokott nagyválasztékban megérkeztek

Bosznay J. és Társa

divatáruházában

Debreczen, Kossuth-u. 5

Ajánlom a legjobb kivitelben és legolcsóbb árakon

Összes galvanikus elemeket

Osengőket a legjobb minőségben

Telefonok mindenféle kapcsolásra

Vilámhárítóanyag

Orvosi készülékek, mérőeszk.

Motorok, Dinamó gépek

Zseblámpák pillanatvilágításra

Mindenféle anyag, felszereléshez

Kérjen árjegyzéket.

FÖLDVÁRI L.

debreczeni első elektrotechnikai gyár
:: és villamosszerelési vállalat ::

Piac-utca. (Ideiglenes barak.)
Telefon 168. Telefon 168.

„Phönix“

biztosító-társaság

irodahelyiségeit 1910. évi május hó 1-től

„a Hungária-épület II. emeletére“

(Bejárat Arany János-utca 2. sz. a.)

helyezte át.

Ujdonságok

női kosztüm szövetekben, francia delainekben, ruhavásznak és zefirekben.

Nagy választékban kapható

Szabó Lajos Fiai

cégnél

Debreczen, Rózsa-u. 1.

„Gyöngyvirág Crème“

az arckréme gyöngyel Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. Simává, fehérré s üdévé teszi az arc bőrt! Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való kréme nem zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tégely ára egy korona. Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó“ című gyógyszerárban.
DEBRECEN.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a nagyrebecsült közönség szives tudomására adni, hogy 4-ik éve fennálló jó hírnevű

órák- és ékszer üzletemet

házbontás miatt május hó 1-én Piac-utca 85. szám alól Hunyadi-u. 12. sz. alá (Várodatca) helyeztem át.

Egyidejűleg felkérem a n. b. közönséget, hogy jóindulatukkal mint eddig, úgy ezután is velem szembe fenntartani sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

Gasparik Ádám,
műórás és ékszerész.

Jdeg- és kedélybetegek

(külön férfi- és női elmeosztály a nmtsg. bmnst. 21,488. sz. engedélyvel) felvétetnek a Miskolczi Szanatórium és Vizgyógyintézet ezen célra legkényelmesebben berendezett külön pavillonjában. Kitűnő ápolás és ellátás! Mérsékelt árak!

Közelebbi felvilágosítással szolgál:

Dr. LÁTRÁNYI JÁNOSÁNDOR
szakorvos, az intézet főorvosa.

Ugyancsak felvétetnek s szakorvosi gyógykezelés- és kiképzésben részesülnek ideges és gyengeelméjű gyermekek.